

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDER

AGOST/SETEMBRE DE 1994 * N° 20

Na Margalida Figuera,
la primera brodadora
(pàg. 4)

Entorn del llibre
del Centenari (pàg. 6)

La campanya de
solidaritat amb
Ruanda (pàg. 8)

La conferència
de Cairo (pàg. 20)

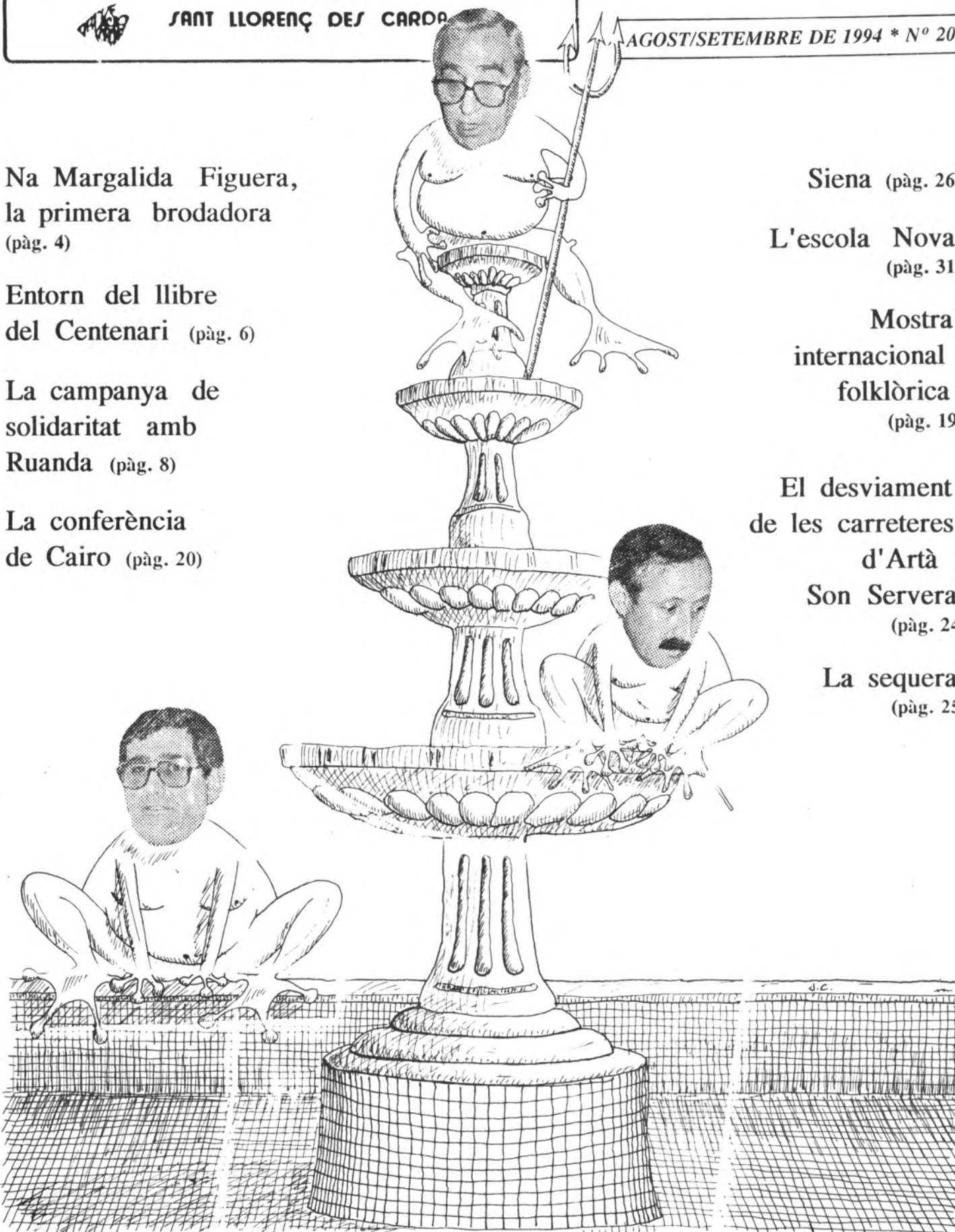
Siena (pàg. 26)

L'escola Nova
(pàg. 31)

Mostra
internacional
folklòrica
(pàg. 19)

El desviament
de les carteres
d'Artà i
Son Servera
(pàg. 24)

La sequera
(pàg. 25)

La crítica

Després d'haver proposat, com sempre, en el Consell de Redacció diversos temes per tractar a l'Editorial d'aquest mes (la piscina, el desviament de les carreteres, la premsa per fer coses quan s'atraquen les eleccions...), es va posar damunt la taula el propi paper de l'Editorial, el dubte de si s'aconsegueix res amb la denúncia constant, amb la crítica a l'actuació de les entitats públiques, principalment l'Ajuntament. Si es vol, el tema també es podria plantejar d'una altra manera: si la revista no hagués denunciat res del que han fet els poders públics, el poble n'hagués sortit més beneficiat? I nosaltres?

Naturalment, és impossible donar una resposta en un sentit o l'altre, perquè mai no podrem repetir la història canviant alguns dels seus aspectes. Flor de Card va triar una opció, equivocada o no, i poc més o manco sempre s'ha mantinguda en una línia semblant -amb les inevitables modificacions a mesura que ens hem anat fent grans-, i aquesta línia no passa per ser una revista de mel i sucre que mira cap a una altra banda quan els polítics no defensen els interessos de la comunitat. No volem dir amb això que hàgim agafat el paper de "salvadors de la pàtria" i "denunciadors oficials" -encara que alguns ens en vulguin concedir l'exclusiva-, sinó que ens hem proposat exercir els drets que democràticament ens pertoquen, maldament a algun polític local li sàpiga greu.

Que això ens ha creat enemics que d'altra manera no tendríem? Naturalment. Que som més o manco els mateixos de sempre i que és difícil ampliar el grup? No hi ha dubte. És més còmode quedar-se dins caseva i esperar que siguin els altres els qui ens treguin les castanyes del foc, o decideixin per nosaltres, però no és aquesta la nostra opció.

Pensant un poc en aquest aspecte, potser no és només a Flor de Card que hi ha poca gent que hi treballa i es compromet, per ventura aquest fet s'esdevé a moltes altres associacions. I també és possible que sigui la mateixa societat la que ens empeny a quedar-nos de cada dia més dins canostra, amb totes les comoditats que el mercat ens pot oferir: una bona calefacció, un vídeo, equip de música, i fins i tot una botiga, que a l'instant no sortirem ni per comprar, amb tantes ofertes que ens fan diàriament per correu. Nosaltres pensam que no ha d'esser així, que cal sortir al carrer, mesclar-se amb la gent, dialogar, discutir si fa falta, comprometre's amb allò que un creu.

Tampoc no pretenem, ni ho hem pretès mai, que tothom segueixi el nostre camí. Cadascú és lliure d'actuar així com consideri oportú i són moltes les direccions que es poden prendre, però la nostra passa per opinar sobre els temes que ens afecten, encara que alguns dirigents s'estimassin més que ens mossegàssim la llengua.

I també ho feim perquè ens agrada la bulla, què punyetes!

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca).

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509

Agost/setembre de 1994. Número 208.

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Associació Cultural **Flor de Card**

CIF: G07606185

Imprimeix: Tirrena S.A. (Manacor)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Guillem Quina

Joan Santandreu

Guillem Soler

COL.LABOREN

Josep Cortès	La tortada	Portada
	Espipellades	3
	Llibre del Centenari	6
	Ruanda	8
	Carreteres	24
	Tal dia com avui	31
	Estampes llorencines	32
Guillem Pont	Margalida Mas	4
Diversos	Batec	12
Jaume Galmés	Tres poemes	15
	Georg Trakl	16
Arnau Pons	Ebris són els morts	17
Sebastià Alzamora	Kafka on film	18
Joana Domenge	Folklore	19
Ignasi Umbert	La conferència de Cairo	20
	Secretaria	
Maria Barceló	Un somni de joventut	21
Nicolau/Simonet	Demografia i societat	22
Xesc Umbert	Meteorologia	25
	El temps	28
P. J. Santandreu	Siena	26
Josep Galmés	Pla de drogues	27
Maria Galmés	Si lleu...	30
	Comptabilitat	
Catequistes	Escola Nova	31
Isabel Nicolau	Distribució	

A una rotlada d'estiu, passades ses festes, una dona va comentar que lo que havia donat s'Ajuntament en es sopar era més un pellerino de mala mort que no un vertader bistec de bou així com Déu i sa panxa manen.

I tot seguit, remolesta, va saltar una contertuliana vinculada de ben aprop an es grupet d'es batle i en Paler:

-Això no és ver, perquè jo a canostra en tenc un bon plat dins sa gelera i t'assegur que són uns bistecs ben grossos!

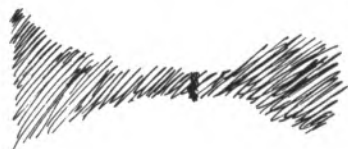
Trobau que hi falta cap comentari o ho podem deixar tranquil.lament així?

Ja sé quina hauria de ser sa primera feina d'es nou equip de govern que surti de ses eleccions municipals de l'any que ve: tomar aquella espantosa tortada que han fotut ben enmig de sa piscina infantil.

An aquests encarregats nostros qualcú els hauria de dir que ses piscines són per prendre banys, i que està molt bé que posin fonts (millor si eren un poc més d'aquest segle que d'es temps d'es Renaixement), però que les entaferrin a una altra banda d'es poble, que en tenim a voler de llocs que han de mester embellir.

Què volen, que ets al.lots s'hi enfilin i caiguin damunt ses rajoles? O que, jugant, hi peguin carabassotades? O els havia sortit massa grossa, sa piscina? O només és per *fer guapo*?

I tanta sort que en Fal.lera no hi va pensar, perquè en lo madridista que és hagués estat capaç de fer-hi posar una reproducció de la Cibeles!

Està molt bé que s'ambulància amolli sa sirena quan se'n duu un malalt en estat greu, perquè així sa gent li pot facilitar es pas; però si la posa en marxa cada vegada que surt d'es poble un no arriba a sebre si tots es llorencins estan molt fotuts, si an es xófer li agrada aquesta musiqueta o si només ho fa per empenyar i cridar s'atenció. Lo que no pareix normal és que gairebé cada dia hàgim de demanar an es veïnats a veure si hi ha hagut res de nou.

Perquè vegeu que no som uns descastats i que sempre pensam en so nostros poble i en sa seva gent, vos faig a sebre que aquest estiu mos n'anàrem a passejar pel món, i cada vegada que vèiem un jardí hermós, o una zona verda, o un arbre gros mos ne recordàvem d'en Tomeu Bovet i dèiem que l'havíem d'haver convidat perquè en prenguéss mostra de cara a Sant Llorenç.

Sé cert que ell no pensava tant en noltros!

No hi ha temps que no torn, diuen es vells. I és ben ver, perquè per ses festes de la Mare de Déu, a sa tradicional missa solemne, es dos primers bancs estaven reservats per ses autoritats municipals.

Un parell de dones que no ho sabien s'hi varen asseure, i quan comparegueren es batle, en Bovet i es dos carrioners s'hagueren d'aixecar i cercar lloc per altres indrets. N'hi va haver que remugaren i que els en volien amollar quatre de fresques, perquè deien que aquests polítics només van a missa i a combregar quan s'atraquen ses eleccions, però jo trob que si hi ha una possibilitat de que se salvin, encara que sigui molt petita, no se pot desapropitar.

No estaria gens malament que quan s'Ajuntament concedís unes obres o uns serveis a una Societat Andnima diguéss qui són ets accionistes, i així sabríem es noms i llinatges d'es beneficiaris reals de sa concessió.

Ja estam que si mos volem llevar s'endarrer podem anar an es registre -i per ventura a l'instant hi haurem d'anar-, però donarien una imatge més transparent si ho fessin ells per pròpia iniciativa.

A voltros vos pareix que ho faran?

Margalida Mas "na Figuera"

Uei!, com anam, Jaume? -Bé, i tu?
-M'hauries de donar una mica d'informació sobre ta mare, li hauríem de fer un poc de cas. (el somriure compareix a la cara) -I jo no sé gaires coses, no. Saps que era de petit...! Qui t'ho podrà contar perquè va fer molts anys de feina amb ella és una tia d'en Pere Figó que viu a...

Poc abans de migdia. El sol d'aquest estiu tan llarg encara empeny amb força. Al carrer no es veu ni una ànima, el silenci hi campa. És obert i en entrar a la casa, una casa ben típica, es destria un trespol perfecte i amb la lluentor d'innombrables passades d'aigua amb lleixiu, al fons, en una penombra que transmet sensació de frescor, dues siluetes. Mentre madò Catalina, responent a l'escomesa, surt de la cuina, destriï la fesomia dels seus germans que es fan silenciosa companyia, l'amo en Pere Antoni (103 anys) i madò Margalida (97 anys).

El fill de veu de madò Catalina és tan dolç i pausat que no arriba a rompre el silenci, ni molt manco a destorbar el tic-tac del rellotge de paret que aporta el ritme monòton, acompassat i persistent.

En un moment determinat de la conversa em distrec una mica per assaborir la bellesa de la imatge que tenc al davant: tres vellets, dos-cents noranta anys de vida, amb la serenor i la tendresa a la cara. El tic-tac, les cares, la penombra i les postures constitueixen un alligador poema.

Catalina Sancho Planisi
90 anys

"...feia feina p'en Salvà...no, no sé si era de Barcelona, però me pareix que vivia a Palma... A mi, i a moltes altres, em va ensenyar a brodar. Tenia molta gent, que s'enduia s'amari-lla... i jo també feia feina p'es taller

gran però "na Figuera" se n'entenia de tot i ho sabia fer tot..."

"Es vicari Lliteres?, no, ara no sé qui me dius... abans de brodar ses al-
lotes de Sant Llorenç feien bossetes de plata... i qui se'n cuidava era una "Menuda", casada amb un "Gorrió".

"...jo primer vaig fer un any o això de bossetes i llavors vaig aprendre a brodar... no, de màquina cadascú tenia la seva... sa primera que vaig tenir, com quasi totes, era una Singer;

després vaig tenir una Wertheim ràpida, encara la tenc!... vaig brodar 25 o 30 anys, ho vaig deixar quan me'n vaig anar a viure a Palma..."

"...la me varen comprar quan tenia 17 anys... no, no me'n record què costaven..."

"...érem veïnades i nos feiem molt. Quin temps?, no, no t'ho puc dir... antes ningú en sabia... després hi van posar "na Blanquereta" i varen treure "na Figuera"... Quants d'anys? no

t'ho puc dir... tenia es taller devora ca'n "Llevorim" i quan li varen prendre el varen posar a "ca na Garrida" just aquí abaix... perquè li varen prendre? res, coses que han de passar, devien tenir més empenyo..."

No era gaire cosa. Es tractava de cercar més. Vaig rellegir el comentari de la fotografia *Brodadores*, on s'assenyalen unes informacions que ja s'intueixen incertes. També, mogut per una creixent curiositat, vaig cercar les entrevistes fetes amb motiu de l'estudi de bosses d'argent realitzat l'any 78, i...

L'amo en Rafel "Mitjanada": "...va acabar en sec... això se va acabar en una setmana, devia ser l'any 18" (es referia a la realització de bosses d'argent).

Sa madona Joana "de son Perdut" (nom suposat): "...quan va acabar?, quan van començar es tallers de brodats, jo tenia devuit anys i ara en tenc setanta-dos.

Madò Margalida "Ferrera" (nom suposat): "...quan van acabar ses bosses ja era casada i ara en tenc vuitanta-tres i me vaig casar en es vint..."

És a dir, si fa no fa, es pot dir que, aprofitant el costum de "treball a casa per a la dona" introduït per les bosses de plata, s'introduïren els brodats a Sant Llorenç a l'entorn dels anys vint, però... qui fou el primer, el "taller gran" o "na Figuera"? Eren la mateixa cosa, com em digué l'estimat Francesc "Migollo"?

Vaig pensar que, tal vegada, una persona d'edat em podria donar una mica de llum, per ventura "sa madona Comare"...

Certament la sort és un ingredient important a la vida; quan vaig entrar a ca na Francisca no sabia ben bé quin dia era, però vaig dur la sort que fos dissabte horabaixa, i els dissabtes a la tarda tenen el costum de reunir-se unes quantes amigues al voltant d'una camilla per jugar a cartes. Llavors la

sort no solament consistí en trobar vàries informadores, sinó que una d'elles fos madò "Pistola", que havia fet feina al taller de "na Figuera".

Antònia Servera Miquel

79 anys

"...vaig començar a fer-hi feina quan tenia catorze anys i ella ja tenia el taller... feia feina p'en Faustino Salvà, de Barcelona... hi vaig fer feina quaranta anys..."

"...amb sa Guerra se va tancar es taller... el van obrir a Palma i el duia "na Garrida"... segurament per amistat amb sos senyors... hi va haver truí, fins i tot em pens que van anar a judici..."

"...se va obrir es taller a Palma l'any trenta-nou, en es carrer Uetam... na Francisca "de Sa Blanquera" era cunyada de "na Garrida" i obriren aquí un talleret... devien dur sis o set sacs a sa setmana... allà on ara és "ca's Sevillano", darrera "ca na Vellaca", que era de s'homo de "na Garrida"..."

"...me pareix que ses cunyades se varen discutir... i varen tancar es d'aquí, però a Palma continuà fins que... deien que l'havien fet tancar per cosa d'es sindicats, li feren llevar... jo tenia cinquanta-dos anys (any 1967), i ho sé perquè me vaig haver de pagar vint anys es seguro..."

"... es "taller gran" feia feina p'en Miró, també de Barcelona... abans que es de na Figuera! Fotre!, es posaders eren uns tios d'en Nadal Pinxo i sa primera que va dur es taller va es-

ser na Maria, sa monja, una germanastra de donya Antònia, sa dona de don Toni de sa Caixa, ara tendria noranta-sis o set anys... n'hi haurà que te podran donar més informació..."

("Sí, era abans -confirma na Francisca "Comare")- jo a aquests no els he conegut i de "na Figuera" me'n record").

"...na Margalida "Figuera" va esser sa primera brodadora de Sant Llorenç, ella i sa seva germana Catalina brodaven beníssim... no, encara no tenien taller, brodaven per a particulars, queixades i coses així... va anar a aprendre'n a Manacor, a "ca'n Filasop"... i llavors n'ensenyà a altres... com una escola de brodats... sa mare cosia i elles brodaven i n'ensenyaven, van fer es poble ric...!"

"...com va muntar es taller? No ho sé, segurament van conèixer aquest senyor de Barcelona i... però ja brodaven abans de tenir es taller!"

"Què feien abans ses dones?... de tot: corda, vencisos, picar càrritx... (un cavalló, un velló -diu una altra de la rotlada-, i amb so velló anàvem a comprar una petita d'oli)... què era "una petita", un quart!"

És un tresor. El que ens poden, encara, contar les persones d'edat és un vertader tresor. Per trobar-lo, temps i una mica de sort. M'agradarà tornar empaitar xerrada amb aquesta rotlada de dones que, els dissabtes, volten una camilla per jugar una mica a cartes.

Text: **Guillem Pont**

Dibuix: **Josep Cortès**

Viatges Ultramillor

Agència de viatges del grup A, títol 999

Carrer del Sol, 19
Tel. 585720

Cala Millor (Mallorca)

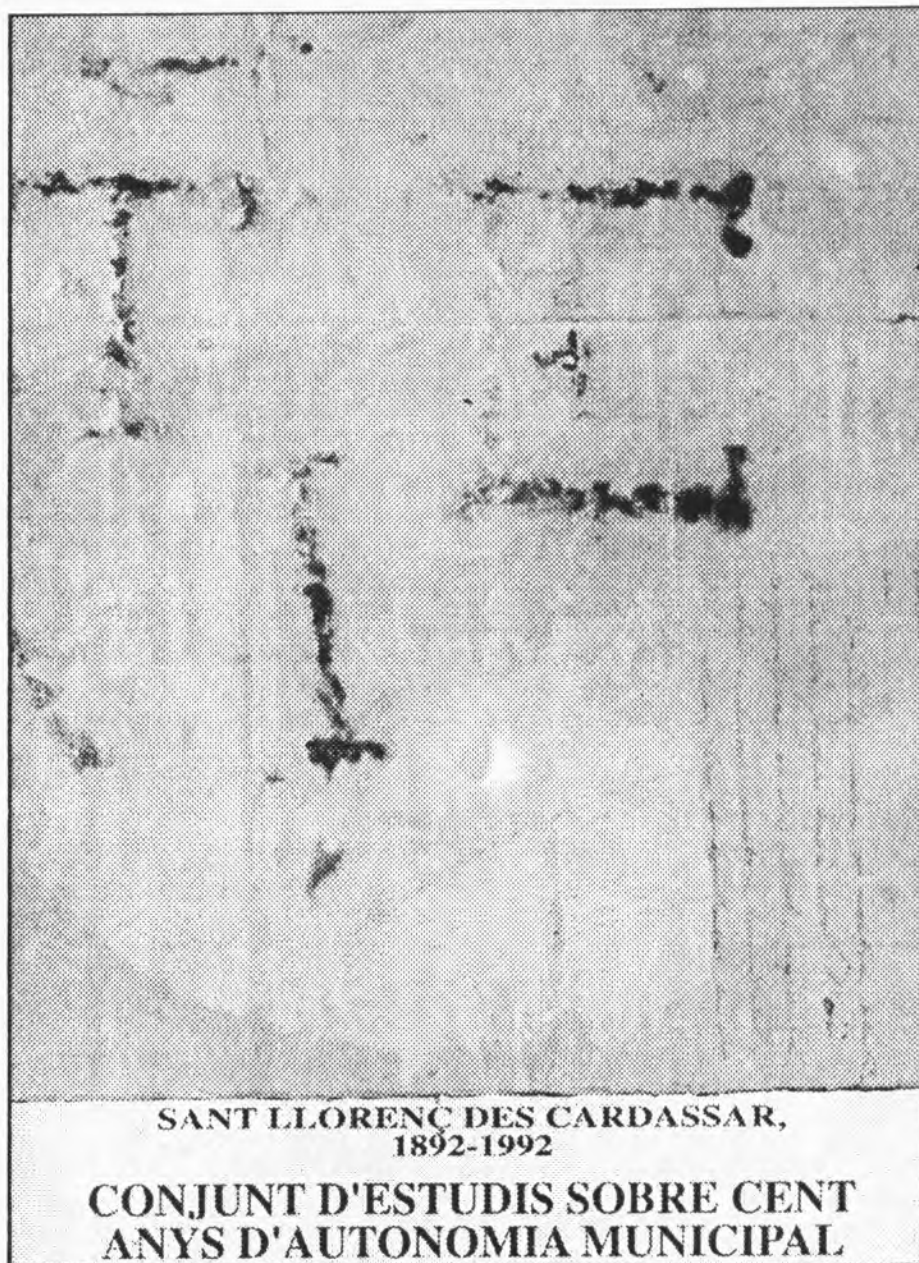

Entorn del "llibre del Centenari"

Tot just acabades les festes de Sant Llorenç d'enguany i amb dos anys de retràs sobre la data prevista inicialment, a la fi ha vist la llum el *Conjunt d'estudis sobre cent anys de vida municipal*, popularment conegut com el *llibre del Centenari*. Ha hagut de passar un lustre d'ençà que n'Antoni Riera i jo llançàrem la idea a l'Ajuntament perquè el llibre superàs els entrebancs dels autors -algun dels quals es va retrassar gairebé un any en l'entrega dels originals-, la Universitat balear -que va cometre tantes errades en la transcripció dels disquets que ens va obligar a revisar l'obra una bona partida de vegades, i encara no han bastat- i la impremta, i es trobàs a l'abast del públic interessat.

De la coordinació científica en quedaren encarregats n'Antoni Riera i na Isabel Moll, i de la tècnica el qui subscriu aquesta pàgina. Deixant de banda el contingut de les col·laboracions -de les quals se'n fan responsables els propis autors i cada un dels lectors valorarà així com trobi oportú-, jo, com a coordinador tècnic de l'obra, m'havia de cuidar de diverses qüestions: rebre els treballs, mantenir els corresponents contactes amb el departament de publicacions de la Universitat, fer corregir la ortografia... i vigilar, en definitiva, que allò que els autors havien escrit fos el que realment sortís publicat al llibre. Per a tal fi era necessari que abans de donar el vist i plau a la impremta perquè fes la tirada definitiva, pogués revisar detingudament l'original, per tal de comprovar si les esmenes dels autors estaven ben introduïdes, si els peus de les fotografies eren els correctes, o, per

no dir altres còses, si les mateixes fotografies estaven tramades així com toca.

Com que no vaig tenir ocasió de donar aquest darrer repàs, ja que el batle i en Joan Santandreu agafaren el tema pel seu compte i no deixaren que ningú més que ells controlàs l'edició, -i en aquesta irregular actuació també en té bona part de culpa el departament de publicacions de la Universitat, que sabia que no eren ells els qui havien de revisar els treballs, sinó els

coordinadors- vull manifestar públicament que no estic d'acord amb aquesta actuació dels nostres polítics i de l'essentat departament, i que, en esser-me usurpada la meua tasca, declin tota responsabilitat sobre el resultat final de l'obra. Com a mostra, vet-aquí alguns dels aspectes tècnics que a primera vista s'haguessin pogut evitar fàcilment:

Les fotografies del treball sobre *L'arquitectura i l'evolució urbanística*, de Jaume Sales, són impresentables, ja

que pràcticament no s'hi destria res ("Les que havien de quedar bé hi han quedat", em va respondre en Joan Santandreu quan li vaig exposar el tema, donant a entendre que li era ben igual si aquestes eren un desastre), a part de que n'hi ha una de repetida amb el peu de foto que no li correspon; alguns alçats d'aquest mateix treball estan ordenats d'una manera arbitrària i sense seguir un ordre lògic, i un plànol està a l'inrevés; els textos dels gràfics de *La vida municipal*, de Pere Sales, gairebé són il·legibles, i el nom d'aquest col·laborador no surt en els crèdits del llibre; les taules de *Població i espai*, de Pere Salvà, estan acaramullades i no es presenten de forma clara, a part de que moltes columnes no estan centrades davall les corresponents llegendes; les del capítol d'Isabel Moll sobre *Població i Recursos* estan incomprendiblement descenrades; aquest treball d'Isabel Moll, que tracta, entre d'altres coses, del procés de segregació de Sant Llorenç, està mutilat i l'autora no el podrà presentar enlloc, ja que no li han posat les notes a peu de pàgina i, per tant, ha perdut tot el seu caràcter científic; el títol del llibre havia d'estar superposat sobre la composició de Guillem Nadal; la fotografia del cartell de Miquel Rosselló està en color, mentre que les de les obres de Guillem Nadal, Joan Ramis, Pepe Dagnino, Antònia Girart o l'altre del mateix Miquel Rosselló estan en blanc i negre; l'enquadernació, en fi, és prou defectuosa i no crec que resisteixi gaire lectures sense començar a perdre fulles; els marges són massa petits en relació al tamany del llibre; etc., etc.

Una lectura acurada i la comparació amb els originals segurament donaria peu a moltes altres deficiències, però amb aquesta breu relació crec que ja n'hi ha abastament per veure el poc interès que han demostrat el dos polítics que *se'n cuidaven* i el departament de publicacions de la Universitat perquè l'obra sortís així com cal. I la llàstima és que moltes d'aquestes er-

rades haguessin estat fàcilment subsanables si ells dos no haguessin volgut ocupar-se d'una tasca que no els pertocava i que evidentment no coneixen, i també si la Universitat hagués consultat amb nosaltres en lloc de fer-ho amb els polítics llorencins. En aquest punt val a dir que, de bon principi, quan era en Bartomeu Pont el batle, mai no va voler usurpar la nostra tasca, però amb el nou equip de govern no ha succeït el mateix; també hem de dir, com a contrapartida, que actualment ell és el president de la comissió de Cultura i tampoc no ha exigít cuidar-se'n de l'edició del llibre.

A part de tot el que he esmentat abans, també vull expressar públicament la meua queixa pel retràs amb què els col·laboradors han cobrat la feina que l'Ajuntament els havia comanat -una conferència i el treball per al llibre-, ja que han hagut de passar dos anys i vuit mesos abans de percebre allò que per justícia els pertocava, un temps evidentment massa llarg i que demostra l'interès de la nostra Corporació per complir els compromisos culturals que ha contret.

I tampoc no veig bé -encara que això és una opinió personal que no té res a veure amb la meua tasca de coordinador tècnic- que el llibre s'hagi de vendre a 5.000 ptes. -i això que inicialment en Joan Santandreu pensava posar-li un preu de 7.000, segons les seves pròpies paraules-. Si el llibre i les conferències costen als voltants dels quatre milions -la meitat del que pagam per una verbena, i el CIM col-

labora amb unes cinc-centes mil pessetes, crec que si es vengués per 2.000 hi hauria unes *quebres* de dos milions curts, una xifra que entesa com a inversió cultural pens que el nostre Ajuntament pot assumir perfectament una vegada cada cent anys. D'aquesta manera, pensant esmolar podia ser ben bé que fessin osques, ja que és probable que, esvaint ja l'esquifit *boom* del Centenari, la majoria de la gent tenguí peresa de gastar mil duros en un llibre del qual fa temps que ja no se'n parla. El temps dirà si tenc raó o no.

Resumint, una idea que crec que era interessant, sobretot per obrir portes de cara a la investigació local, per ventura romandrà molt de temps dins un calaix per culpa d'uns polítics que s'han volgut *cuidar* d'allò que no coneixen ni estimen, i han pretès no gastar una sola pesseta en l'estudi de la nostra història més recent. És el que sol passar quan se subordina el rigor científic a la rendibilitat electoral. Que ens serveixi de lliçó.

Josep Cortès

Ja tenim al carrer, per tant, els cinc llibres que proposarem a l'Ajuntament per celebrar l'aniversari de la nostra autonomia municipal: el segon volum de "Sant Llorenç, ahir", el llibre del C.D. Cardassar, els dos toms de les obres completes de Salvador Galmés i el llibre del Centenari.

A poc a poc, si anam així, anirem completant els buits que encara queden en el nostre passat col·lectiu.

— CIAL. —

— PUIG C.B. —

—INSTAL·LACIONS SANITÀRIES—

C/. NOU, 37 - Tel. 83 82 99 SANT LLORENÇ

Campanya de solidaritat amb Ruanda

Que Ruanda necessita la col.laboració internacional per poder sortir de la situació en què es troba és un fet que ningú pot afirmar que desconeix. La premsa escrita, la ràdio i la televisió han donat complida informació del desastre que pateix aquell país africà per mor de la intransigència ètnica entre *hutus* i *tutsis*, i per això han estat molts els grups, institucions i particulars que han col.laborat així com han pogut per posar el gra d'arena que contribueixi a pal·liar la situació.

Un dels sistemes que molts Ajuntaments mallorquins han triat per recaptar fons han estat les festes patronals: s'elegia un acte que previsiblement comptaria amb molta assistència de públic i es destinava la recaptació a Ruanda; d'aquesta manera la gent aportava uns dobbers i a canvi rebia una vetlada de música. Nosaltres pensàvem que el de Sant Llorenç adaptaria la mateixa fórmula, i quan veiérem que en el programa no hi havia cap referència en aquest sentit ens reunírem representants de l'Escola Card, l'associació juvenil *Lleure a lloure* i la revista *Flor de Card* per veure què en fèiem.

Després de plantejar diverses possibilitats arribàrem a la conclusió que de la manera com s'obtenien més fons seria si en el concert d'en *Tomeu Penya* es fes pagar una entrada de 1.000 pessetes, un preu evidentment no gaire alt i que qualsevol persona pot assumir fàcilment. I com que com més fossin els que ho sol·licitassin més força tendria la petició, redactàrem un escrit i recabàrem la signatura a les associacions llorencines que el segueixen:

Els sotasignants, en nom propi i

com a representants de les associacions llorencines que s'esmenten, sol·liciten que l'entrada al recital de dia 14 d'agost, en el qual actuarà Tomeu Penya, tenguí un preu de 1.000 ptes., i que la totalitat de la recaptació sigui entregada a l'associació "Metges del món" per tal que pugui ésser destinada a Ruanda.

Card en festa, Centre musical Sant Llorenç, Societat columfòbila, Consell parroquial, CDS, Escola card, Escola de música, Església, Flor de card, Gent cardassana, GISC, Grup llorenç de comèdies, Grup de catequistes, Lleure a lloure, Penya cardassar, Pescadors, PSM, PSOE, PP, Ses Sitges, Tercera edat, Unió ciclista Sant Llorenç, UM i La veda. L'escola Mestre Guillem Galmés no va firmar perquè, estant de vacances, no poguérem localitzar el director, i el president del C.D. Cardassar tampoc no ho va fer.

Entregàrem l'escrit a Joan Santandreu, responsable de les festes, i es va negar a atendre la nostra petició. Va dir que si nosaltres volíem fer res que l'Ajuntament col.laboraria, però que

el programa ja estava fet i no volia canviar res del que havia programat.

* * * * *

Passades les festes de Sant Llorenç, als voltants del 16 d'agost, el mateix grup que havíem fet la proposta a l'Ajuntament ens dirigírem a l'Església per veure si hi havia alguna possibilitat de què per les festes de la Mare de Déu es recaptassin dobbers per ajudar Ruanda. La nostra idea era que per a tots els actes programats es cobràs una entrada simbòlica de 100 pessetes: la cicleturistada, la comèdia, els jocs, les actuacions musicals... i ho proposàrem als responsables abans de la reunió del Consell Parroquial, que havia de donar el vist i plau. A canvi, a part dels actes que sol organitzar *Lleure a lloure*, ens oferírem a editar gratuïtament un extra de *Flor de Card* amb el programa de festes i diverses col.laboracions referides a Ruanda. La resposta que oficialment el Consell adoptà per majoria -no per unanimitat- fou la següent:

Decisions del Consell Parroquial

per majoria absoluta a la proposta presentada sobre les Festes de la Mare de Déu Trobada per ajudar a Ruanda:

1.- El Consell es mostra obert i veu amb bons ulls que s'aprofiti l'avinentsa de les Festes de la Mare de Déu per organitzar qualsevol activitat com ajuda al poble necessitat de Ruanda.

2.- A les Festes de la Mare de Déu Trobada, i ja fa uns quants anys, s'organitzen activitats destinades a poder pagar el deute de les obres que duu a terme la Parròquia; i aquest any ja s'havien preparat dues activitats per eixugar el greu dèficit de la remodelació de l'Escola Nova i que anys passats ja s'havien realitzat (Tómbola i Rifa de la Comèdia).

3.- Entès això, el Consell troba oportú que s'equilibrin les dues finalitats (Obres Escola Nova i Ruanda), ja que a les Festes de St. Llorenç la Parròquia organitzà una col.lecta, no imperada, a favor de Caritas-Ruanda, quan aquesta col.lecta tradicionalment anava destinada a les obres parroquials.

4.- Al Consell li sembla que els actes tradicionals d'aquestes Festes continuïn essent gratuïts com ja és costum, i que les aportacions tenguin sempre un caràcter voluntari.

5.- El Consell aporta aquests suggeriments o idees, en cas de que els qui presenten la proposta ho vegin facti

ble:

- A la Comèdia, on la Rifa serà per a les obres, la possibilitat de muntar un Bar, com altres anys s'ha fet.

- Al Ball de Bot, la possibilitat de Rifa, Col.lecta i Bar.

- Possibilitat que un dia de les Festes s'organitzi per part dels interessats un concert, "Festa Blanca" o "Festa Jove" a favor de Ruanda, podent fer pagar entrada.

- Possibilitat d'organitzar una Conferència o altres activitats que es vulguin programar a favor de Ruanda, si el grup que presenta la proposta ho troba oportú i se'n fa càrrec.

En vista que no s'acceptava el que havíem proposat, exceptuant l'edició del programa de festes, considerarem que els doblers que podríem recaptar amb les propostes del Consell Parroquial serien massa pocs, a part que era opinió del rector que la recaptació fos distribuïda entre diverses associacions que treballen a Ruanda: Médicos sin fronteras, Medicus Mundi, Caritas, Missions, Médicos del mundo, etc., mentre que nosaltres érem partidaris de donar-ho tot a una sola associació no governamental. Per això els comunicarem que declinàvem el seu oferiment perquè crèiem millor separar les festes de la Mare de Déu de la Campanya de solidaritat amb Ruanda.

* * * * *

Arribats a aquest punt i en vista que cap de les grans institucions llorencines -l'Ajuntament i l'Església- acceptava les nostres suggerències, si volíem fer alguna cosa cosa per Ruanda no ens quedava altre remei que agafar-ho pel nostre compte i posar fil a l'agulla. Férem diverses reunions i començarem a estudiar les propostes i distribuir tasques i responsabilitats. Al final la campanya quedà estructurada en una conferència inicial a càrrec de *Médicos del Mundo*, destinataris de l'ajuda, un concert de rock i un altre de música clàssica, aquest darrer a 1.000 ptes. l'entrada.

Ja que s'havia ofert, demanàrem a l'Ajuntament que ens muntàs l'escenari darrera la Sala, se'n cuidàs dels equips de so i dugués cadires a *Sa Nostra*, en la qual cosa no hi posà cap impediment; n'Antoni Sansó, president de la Comissió de Cultura del CIM, quedà encarregat de cercar -i subvencionar- un concertista, ja que per raó del seu càrrec disposa de bones relacions; diverses persones dels tres grups organitzadors quedaren encarregades de la propaganda, el bar, la taula de vendes, les *entrades* al concert de rock -que en realitat eren unes xapes de *Médicos del mundo*-, l'organització dels conjunts de música, les presentacions dels conferencians i el concertista de guitarra, etc. Hem de dir, en aquest punt, que sense pertànyer a cap dels tres grups hi va haver dues persones que col.laboraren amb entusiasme en la campanya: en Jaume Febrer, de Viatges Manacor i en Salvador Vives, de Vídeos Cardassar. Sense la seva col.laboració és ben segur que els resultats no haguessin estat els mateixos.

* * * * *

A la conferència -il.lustrada amb un vídeo i algunes fotografies fetes la mateixa setmana a Ruanda- parlaren na Maria Àngels Martínez i en Carlos Rodríguez, tots dos de *Médicos del mundo*, que feia pocs dies havien tor-

nat de Goma, al Zaire i portaven notícies recents del drama. Hi assistiren unes seixanta persones.

Al concert es *vengueren* unes quatre-centes xapes, més o manco tantes com persones s'atracaren per la plaça de l'Ajuntament. Sis grups de rock de la contrada se sumaren a la festa sense cobrar ni un cèntim per la seva actuació: Crancs, Odikru, Egan Suguia, Alquímia, Sacrament i Hellish, demostrant així que els joves responen quan se'ls ha de menester.

Al magnífic concert de guitarra clàssica, a càrrec de Josep Sbert, es vegueren trenta-vuit entrades, poques si consideram que tots els organitzadors passaren per la taquilla. Interpretà obres barroques de Santiago de Murcia, Ferran Sor i Ferdinando Carulli, a més d'unes variacions de Manuel M. Ponce i unes altres de Lennox Berkeley.

En acabar el concert, Josep Sbert va entregar a la campanya les 25.000 ptes. que havia cobrat per la seva feina, un gest digne d'agrair.

* * * * *

El balanç econòmic de la campanya és el següent:

* Vendes de diversos objectes donats per particulars i entitats	89.200.-
* Camisetes de Ruanda	96.000.-
* Xapes	88.400.-
* Bar del concert de rock	90.790.-
* Donatius d'entitats	100.000.-
* Donatius de particulars	21.095.-
* Donatiu de Josep Sbert	25.000.-
* Concert de guitarra	38.000.-
* Despeses	5.000.-

Benefici net **543.485.-**

Aquests doblers foren ingressats al compte que *Médicos del Mundo* té obert a *Sa Nostra*, i seran destinats al Camp de Mugunda, a Goma (Zaire), els quals serviran per atendre les necessitats de nutrició i assistència sa-

nitària de la gent de Ruanda que s'hi ha refugiat.

Vet-aquí, ara, les empreses i entitats que han col·laborat en la campanya, als quals agraïm de bon cor l'ajuda que ens han proporcionat:

Ajuntament de Sant Llorenç
Alquímia
Art Blau
Ca'n Neula
Cafeteria ca'n Pedro
Ca'n Sollo
Comissió de Cultura del CIM
Josep Cortès
Crancs
Cristalleria Sant Llorenç
Distribucions Fullana-Nadal
Egan Suguia
Factoria Cultural
Floristeria Fullana
Frigo
Fusteria Germans Quina
Gràfiques Goya
Guixaines Umbert-Soler
Hellish
Kas
Odikru
Patatilla 007
Pepsi Cola
Ràdio Balear
Sa Nostra
Sacrament

Trui espectacles
Viatges Manacor
Vídeo Cardassar

I aquests han estat els grups que han volgut fer un donatiu:

Lleure a lloure	15.000.-
Flor de Card	25.000.-
PSM	15.000.-
Escola de Música	10.000.-
Societat de caçadors	15.000.-
APA	20.000.-

Josep Cortès

* * * * *

*Metges del món és una organització internacional fundada l'any 1980 a França per Bernard Kouchner, el mateix que nou anys abans havia fundat **Metges sense fronteres** i que fou ministre de Sanitat en el seu país. No pertany a cap govern ni té cap casta de filiació política ni religiosa, i té per objecte intervenir on hi ha guerra, malaltia, fam o misèria.*

Disposa de seus a França, Espanya, Estats Units, Grècia, Bèlgica, Polònia, Rússia, etc. La seu espanyola va néixer l'any 1988, i el 1990 va adquirir autonomia i entitat jurídica.

Metges del món és una organització

de voluntaris on hi ha infermeres, periodistes, estudiants, professors d'universitat, economistes, mestres, traductors, psicòlegs, mestresses de casa, artistes, obrers, menescals, advocats, antropòlegs i metges. Tots actuen de forma desinteressada. També hi ha, perquè s'ha de menester una infraestructura estable, algunes persones contractades amb dedicació plena que treballen a diferents programes arreu del món.

Intenta sensibilitzar la població dels països rics enfront de la misèria, la guerra, la tirania i el desastre ecològic de qualsevol part del món. Denuncia injustícies socials i polítiques, i és partidària fins i tot d'intervenir contra la sobirania dels països on s'a-

tempti contra els drets humans dels seus habitants.

Es financia a partir de quotes de socis i donatius de particulars i d'entitats privades. Alguns projectes reben subvencions d'organismes governamentals (Comunitat Europea d'Ajuda Humanitària, Ministeri d'Afers Estrangers, Ministeri d'Assumptes Socials, Ministeri de Sanitat, etc.)

Té tres línies bàsiques d'actuació:

1.- **Emergències.** Amb ajudes de caràcter urgent a les regions que ho han de menester de forma transitòria. La seva tasca es dirigeix a ferits, malalts i refugiats, i també a la construcció d'infraestructures sanitàries i higièniques on no n'hi hagi. Aquesta tasca la solen fer en col.laboració

amb altres organitzacions.

2.- **Projectes d'ajuda humanitària.**

Per ajudar a les poblacions amb necessitats bàsiques de supervivència (refugiats i víctimes de guerra, poblacions molt empobrides -per exemple les d'es Corn d'Àfrica-, pobles que pateixen marginació per les cultures dominants -yanomamis del Brasil, kurds a Àsia, etc.-, i per tot on no es respectin els drets humans.

3.- **Projectes de desenvolupament.**

Amb projectes a llarg termini que s'integren dins l'estructura bàsica de la regió. Es fa un estudi previ en col.laboració amb la pròpia comunitat i després s'elabora un pla que comprèn, entre d'altres coses, la formació dels propis beneficiaris.

Viatges Manacor agraeix

a tot el poble de Sant Llorenç des Cardassar
i el seu terme municipal

la gran acollida que ha rebut per part dels seus habitants,
els quals han demostrat així la seva confiança i col.laboració.

Al mateix temps els vol recordar
que disposam d'un servei d'entrega de bitllets a domicili
i de recollida de certificats de residència,
totalment gratuïts per als usuaris,
a fi d'estalviar-los temps i dobbers.

Gràcies
V. Manacor

"Perquè són moltes les coses que ens uneixen"

Festes de la Mare de Déu Trobada

Del dia 7 a l'11 de setembre es varen celebrar les festes de la Mare de Déu Trobada, amb tota una sèrie d'actes organitzats pels diferents col·lectius de Sant Llorenç i pel consell parroquial. N'hi va haver per tots els gusts: concert de la banda de música, ball de bot, ciclecamada, comèdia, ofici solemne amb ball de l'oferta i tot un seguit d'actes.

Però el que de bon de veres marcà les festes de la Mare de Déu fou la ja tradicional tómbola, que si diuen ver varen fer una doblorada.

I també, encara que d'una manera extraoficial, s'obriren al públic les portes de l'escola nova, totalment reformada i que servirà per dur endavant les reunions de catequesi, de confirmació i comunió.

Amb les festes de la Mare de Déu es tanquen les festes d'estiu. Esperem que l'any que ve no sigui tan calorós com enguany.

22 de setembre

Dia D. El dia 22 de setembre s'obrí la temporada del Milanero. La concentració fou a les 19, a la seu de la FIFA-UEFA.

Es recorregué el poble amb les xeremies i la banda municipal, també tragueren les banderes i els dos caperots de dins la sala. Els jugadors foren conduïts amb solemne processó pels principals carrers de la vila.

Pujada a Lluc a peu

Un any més se celebrà dia 10 de setembre la pujada a Lluc de la part forana. Una *autocarada* de granotings partiren cap al monestir per sumar-se a la trobada tan popular. Alguns partiren d'Inca, altres de Caimari, i els més agossarats es concentraren devers les vuit dels capvespre a can Pedro, feren dues xispetes d'Aquarius i au... a peu! Quan arribaren a LLuc, devers les set i mitja o les vuit del diumenge matí, una tassa de xocolata i una ensaïmada ajudaren a desxondir els mar

xaires. Tots comentaven haver-s'ho passat molt bé i prometen tornar-hi l'any que ve si ja han descansat.

La mitja dotzena: es Tortuc, es Presi, en Xexe, es Guc, es Kiu i es de sa Cova. Si pot esser esperam tornar-nos plegar per tornar-hi i esser un parell més.

Actes esportius de les festes de Sant Llorenç

1ª Cursa popular nocturna

Els serveis municipals d'esports de l'Ajuntament, amb coordinació amb l'àrea de serveis socials i l'associació juvenil organitzaren la 1ª cursa popular nocturna, que sota el lema *Més sans que un gra d'all*, arplegà 186 participants.

El recorregut, de 3 km, fou dominat pel corredor local Miquel Oliver *Nota*, qui s'emportà els més forts aplaudiments de l'estol de gent que es congregà per veure passar els corredors. Durant la cursa no hi faltaren les bones notes d'humor, que donaren un caire festiu i popular a la cursa. La vetlada acabà d'una de les maneres més tradicionals a un poble granoter, amb una "guerra d'aigua" que deixà tothom ben xop.

La cursa popular nocturna, que comptà amb una bona acollida

I Torneig bàsquet 3x3

El conjunt "Run-Run" es proclamà campió d'aquest torneig, que per primera vegada se celebrava a Sant Llorenç. El conjunt llorenç s'imposà als manacorins de "S'Escènica" en una final molt emocionant i un poc accidentada, amb un resultat de 28-24.

Cal mencionar que en categoria infantil els guanyadors foren els components de "los Diminutos", que guanyaren a la final a l'equip "Sant Llorenç Descans".

Torneig de futbollet

Aquest ja és un torneig clàssic a celebrar per les festes i que un any més tengué gran èxit de participació. "Atlètic Glopel" fou l'equip guanyador, que sota la direcció del "Crac Futre" logrà imposar-se a la final a l'"Sponsor".

Pesca amb canya

Patrocinat pel bar ca's Corder, durant aquestes festes es disputà la clàssica prova de pesca amb canya. Aquesta edició comptà amb setze participants, d'entre els quals Joan Llinàs amb, 1992 punts, aconseguí el primer lloc de la classificació.

Ciclisme

Vint-i-tres corredors prengueren part a la prova més important de la diada ciclista. El gran protagonista fou Guillem Gayà, que mantengué un duel molt interessant amb el llucmajorer Roig, i que finalment permeté al llorenç pujar al primer lloc del pàdium.

Futbol penyes

Aquest cop la victòria fou pel conjunt manacorí de "R.H. Manacor", qui s'imposà en els dos partits del triangular, en el que prengueren part la "penya Son Servera" i l'equip local "Es Glopel-Cardassar".

Els resultats foren els següents:
Son Servera 0 - Es Glopel 1
Son Servera 0 - R.H. Manacor 2
Es Glopel 1 - R.H. Manacor 2

Futbol III Divisió

El Cardassar es presentà davant la seva afecció enfront del conjunt de Cala Millor. El partit fou molt entretingut i els dos entrenadors l'aprofitaren per fer molts de canvis i moltes provatures. El partit fou dirigit pel col·legiat de 2ª B Sr. Velasco de Sosa, que tengué una bona actuació i demostrà la seva vàlua davant els seus

vilatans de Sant Llorenç.

El resultat final fou de Cardassar 1, Badia de Cala Millor 1.

I tots contents.

Cardassar

Podem dir que el Cardassar ha començat amb bon peu, ja que tot i sortir apalliat del Miquel Nadal per 5 a 0, ha aconseguit els 4 punts disputats dins el Moleter.

Durant el primer partit de lliga es lesionà greument el porter Seminario, qui ja no podrà disputar cap partit més d'aquesta campanya. El substitut Pere-lló ha tingut bones actuacions fins ara i el *mister* Tià Nadal ha dipositat tota la confiança en el jove llorenç.

Cal parlar també de la nova incorporació del "forneret Ramiro", que ha passat a formar part de l'equip granoter.

Festa del turista

Durant aquesta darrera setmana de setembre s'ha celebrat a Cala Millor i S'Illot la "Festa del Turista", amb una gran varietat d'actes i festes que han fet d'aquests visitants els protagonistes de la bauxa: cicleturistades, flamenc, concerts diversos, misses... foren al-

L'equip del Cardassar d'enguany

guns dels actes que habitualment es duen a terme per promocionar les nostres zones costaneres i homenatjar als milers de turistes que passen alguns dies a la nostra comarca.

Campanya de solidaritat amb Ruanda

Els dies 2, 3 i 4 de setembre, organitzada per l'Escola Card, Flor de Card i Lleure a Lloure, va tenir lloc a Sant Llorenç una campanya de solidaritat amb Ruanda. Se celebraren tres actes per recaptar doblers per aquest poble africà; el primer va esser una conferència a càrrec de Mª Àngels Martínez i Carlos Rodríguez, amb fotografies i vídeo, hi havia molta gent convidada i el saló d'actes de Sa Nostra només era mig. Dissabte, a la plaça de l'Ajuntament i amb la col.laboració dels grups de rock de la comarca, es va dur a terme un concert on hi va haver molt de renou i també molta gent. Diumenge, un altre cop a Sa Nostra i gràcies a la col.laboració de la Comissió de Cultura del CIM, va haver-hi un concert de música clàssica a càrrec del guitarrista Josep Sbert. És estrany que en un poble tan "musical i cultural", com diu el nostre himne, només 38 persones estaren interessades per aquesta música.

Volem donar les gràcies a tots els qui ens van ajudar a aconseguir millorar un poc la vida d'aquesta gent.

José Manuel Broto

Fou a l'estiu de l'any 1991 que ja féu una estada a Sant Llorenç, i ara ens visita per segona vegada. José Manuel Broto és un pintor nascut a Saragossa i que de ben segur li agrada Mallorca. L'any 1980 exposà per primera vegada a Ciutat, i, si mal no ens han informat, aquest estiu ha participat en una col·lectiva a Pollença, encara que no ho poden assegurar.

Aquesta vegada el pintor ha triat la zona de Son Vives per viure, i més

concretament Ses Toltes. Pensam que li ha agradat molt aquesta zona, perquè hem pogut saber que hi ha comprat uns terrenys.

No podem assegurar si triarà Mallorca per treballar o bé per descansar. Ja sabem que aquests artistes moltes vegades han de viatjar a l'estranger per estar dins els nous corrents, o també per presentar les seves obres d'art.

Estam contents que de tant en tant qualche artista, triï Sant Llorenç per fer una estada a la comarca del Llevant. Desitjam a aquest pintor molta de sort.

Festes de Sant Llorenç

Com cada any, a la primera quinzena d'agost (del 9 al 15) se celebraren les festes en honor de Sant Llorenç, patró del nostre poble.

Dimarts dia 9 i per encetar les festes, organitzat per Lleure a Lloure, es va celebrar la primera cursa nocturna, amb molta participació local i de fora poble, cosa que sorprengué fins i tot els organitzadors, ja que va sobrepassar totes les seves previsions. Va guanyar el corredor llorenç Miquel Nota.

Dimecres dia 10, de matí, dia de Sant Llorenç, van tenir lloc els jocs infantils, amb molt de trull per part dels infants: carreres de cintes, de canyes, menjada de síndria, etc., com és ja tradicional.

El vespre, a la plaça de l'Ajuntament hi va un ball de bot molt animat. Sonaren l'amo en Rafel de sa Fontpe

lla, en Rafel Duran, Tramudançà i Sis Som, que feren ballar la gent fins tard

Divendres i davant no massa públic va tocar en el camp de futbol el grup local Egan Suguia, que de cada dia se superen i ho fan més bé. Na Carme es veu més confiada a l'escenari i na Cristina ho fa molt bé. Enhorabona a totes cinc. El Regreso, La Granja i los Rodaldos acabaren d'omplir la vetlada, que vou una mica decepcionant, sobretot pels qui muntaren el bar i feren tants d'entrepans.

El dissabte el grup local de comèdies va escenificar "Cavallet quan eres jove", amb molt de públic assistent.

Diumenge, i com a gran acte de les festes, va actuar darrera la Sala en Tomeu Penya, Géminis i l'Orquestrina d'Algaida, que també desbordaren les previsions de l'organització. Cap de les persones amb qui ho hem comentat recorden haver vist mai tanta gent a Sant Llorenç, ni tan sols en els millors anys de la verbena, quan venien en Guardiola i en Machín.

Dia 15, i per tancar les festes, en el camp de futbol hi va haver una gran torrada de bou i els focs d'artifici.

També hi va haver dues exposicions, una a la sala de Sa Nostra del grup Fum -un grup de persones que fa ceràmica-, i una altra a la rectoria de pintures i dibuixos d'autors locals i externs per ajudar a les obres de l'Escola Nova.

Enhorabona a l'Ajuntament per unes festes tan originals.

J.Domenge, J.Fullana, D.Sánchez

Antic gravat català que representa el martiri de Sant Llorenç

LIRA D'OR

Tres poemes

Cala Varques

Vine amb mi, dolça amiga,
i anirem a la platja:
travessant la garriga
parlarem del paisatge.

Veurem tot resplendent
entre roques el mar
bressar-se al bat del vent
olorós del pinar.

Tastarem l'aigua fresca:
arrupidets i nus
amb l'ona farem gresca.
Vine. No esperis pus.

Juliol de 1994

Son, vine,
amorozeix-me les parpelles,
fes que, feixugues,
es cloquin sobre els ulls cansats;
esborra'n els horrors que han contemplat,
posa-hi, anit, només d'ella la gràcil visió
i voaltres, oh Somnis, feis
que -com ahir despert- avui dormint
la torni a tenir als braços.

Princesa

Agost de 1994

Quan et dutxes, el teu bell cos
es mostra en tota l'espendor
de la seva nuesa, ofert
al goig de l'aigua teba, que
t'humiteja la pell amb la llengua
d'amant expert i insaciable;
després t'eixamores amb una
tovallola suau, flairosa
i abandones la cambra de
bany sota forma de princesa.
Princesa d'un ample reialme,
amb valls i muntanyes i prats
que verdegem en primavera,
mentre que a l'estiu el refresquen
les brises que la mar et porta
a través del pinaró, prop
del castell que assetja el drac fosc
que jo amb l'arnès he d'atuir
i l'esmolada llança, amiga,
clavar endins de la carn rogenca.

Setembre de 1994

Jaume Galmés

En el 80è aniversari de la mort de Georg Trakl

Trakl (Salzburg 1887 - Cracòvia 1914) fou l'anti-Goethe, al qual odiava i considerava superficial encara que, això sí, reconeixia que tot quant produí el geni de Frankfurt portava en si l'encuny de la veritat. Això és el que opinava sobre Goethe a qui, de molt, preferia Mörike, que es deixava la pell i la sang en els seus escrits. Si la vida de l'autor del Werther *estigué en tots moments nimbada per l'amor* -com diu Joan Alavedra- *la del poeta salzburguès hi estigué per la mort. En aquest sentit, és força significatiu el fet que si un dels poemes de Goethe es titula "Proximitat de l'ésser estimat", Trakl en tenguí un titulat "Proximitat de la mort"*. En el primer, el poeta alemany descriu l'amor sense enyorança:

Estic prop teu: malgrat siguis tan lluny,
M'ets a la vora!

mentre que, en el poema de l'austríac,

L'estany sota els salzes
S'umpl amb els sospirs més tardans de la tristesa.

Per això, l'apotecari Georg (doncs aquesta era la seva professió) es lamentarà: *Massa poc amor, massa poca justícia i compassió, i sempre massa poc amor*. De fet, si exceptuam les prostitutes Sonja i Afra -títols de sengles poemes traklians- de les quals, sobretot de la darrera, extreia poèticament una forma de santedat (l'Afra històrica, famosa cortesana, després de salvar, protegint-lo a ca seva, un cristià a l'època en què aquests eren perseguits, transforma la seva luxosa mansió en un convent), exceptuant-les, dèiem, l'únic amor real de què gaudí

fou la seva germana Gretl, angèlica i altament afectiva, talment un viu reflex del mateix poeta:

A LA GERMANA

On tu vas esdevé tardor i vespre,
Fera blava, que sona sota els arbres,
Estany solitari al vespre.

Lleu sona el vol dels ocells,
La tristesa sobre els arcs dels teus ulls.
Sona el teu prim somriure.

Déu t'ha corbat les parpelles.
Estels cerquen de nit, nin de Divendres
El teu front corbat. [Sant,

El món d'imatges visionàries de Trakl es forma ja en plena adolescència, en què -i gràcies a la seva vocació farmacèutica- s'introdueix en el món de les drogues tal com, abans d'ell, havia fet el seu admirat Baudelaire (de qui una criada francesa li llegia poemes traduint-los-hi simultàniament, oralment, a l'alemany quan el nostre poeta era encara un infant) qui, juntament amb Rimbaud (de qui heretà la "voyance") i Verlaine (de qui aprèn el ritme i la música que ha de posseir tota bona poesia) són, d'una banda, els seus mestres; de l'altra, ho és Hölderlin (sobretot el dels darrers *Himnes*, poeta que Trakl anomena "el meu venerat germà". L'escenari dels poemes del nostre autor és poblat per àngels, Déu, monjos, solitaris, pelegrins i -sobretot- nins morts (Elis, Helian), únics éssers "purs" per a Trakl, que creia que la vida prové d'una culpa expiable només amb la mort. Ell pensava que l'home havia estat pur, però en un estadi anterior a la naixença:

Oh el nostre paradís perdut.

Quant als colors, sobresurten el purpuri i el blau: aquest darrer d'una manera obsessiva és ben lluny de tenir

el sentit que Novalis dona a la seva "flor blava", és a dir: el que per al poeta romàntic (a qui Trakl dedicà un bellíssim epitafi) simbolitzava la joia, el cel blau, radiant, sobre el qual habita Déu, en Trakl aquest color és sempre portador de desgràcia.

El paisatge gairebé sempre és el bosc, que ell coneixia de ben jove, quan formava part del grup Minerva i hi feien llargues passejades, llegint-se poemes propis sota els arbres i bevent vi. De vegades, els amics el trobaven estès semi inconscient pel cloroform damunt l'herba, de manera que quan en la seva poesia parla del crit de la mèrlera o del plany del cucut o diu que en cert indret el tord hi canta, ens l'hem de creure, car no es tracta de meres invencions poètiques, ans de viscudes realitats. La natura (la quieta tardor, el vespre, la nit estrellada o amb lluna li eren motius particularment cars), la música, el vi, els amics, la germana i les drogues eren de les poques coses que Trakl estimà en aquesta vida, la qual, més aviat, li era un suplici, suplici que, als seus darrers dies, es converteix en horror, doncs, allistat voluntari (l'ordre de la vida militar no el desplaïa, fins i tot arribà a tinent) el sorprèn l'inici de la primera gran commoció del nostre segle: la Primera Guerra Mundial. Llavors, foren nombrosos els ferits que hagué d'atendre i, en ser reclamat per un alt nombre de moribunds per a que els ajudàs a ben morir, no ho suporta i pren una dosi de cocaïna que li resulta letal. Quan mor té només 27 anys. Tres més tard, se suïcidava la seva germana predilecta.

En vida publicà un únic recull de poemes, *Poesies* (1913) a una editorial que publicava narracions de Kafka, i en morir en tenia un altre a punt, *Sebastian en el somni*, que sortiria pòstumament el 1915 i que Rilke (que a Trakl no li agradava pel seu vers

diguem-ne transcendent, en franca oposició al vers traklià que no sortia mai d'ell mateix) llegeix *corprès, res-tant estupefacte, pressentint i perplex*. A l'últim, cal no oblidar aquí el fundador de l'Expressionisme alemany, el metge-poeta Gottfried Benn que, igual que Trakl, fou nihilista però, per contra, pogué salvar-se bevent amb mesura (les drogues ni les tastà) i portant

una doble vida, cosa de la qual Trakl era completament incapaç, ab-sort com estava en el seu profund aïllament.

A casa nostra, Trakl ha estat traduït per Feliu Formosa i duit al teatre -gènere al qual Trakl també es dedicà amb més o menys èxit- pel també amic dels versos i les medecines l'artanenc Miquel Mestre en la seva tra

gedia La mort del soldat Georg, estrenada fa uns anys a Manacor pels Cap-sigranys.

Nota: Tots els versos citats en aquest article són traducció directa del seu autor.

Jaume Galmés

Ebris són els morts...

Arnau Pons

Ebris són els morts de bruta i vella pluja
a l'estrany cementiri de Lofotén.
El rellotge del desglaç llunyà ticteja
al cor dels taüts pobres de Lofotén.

Gràcies als traus que obre la primavera
els corbs són grassos de freda carn humana;
gràcies al magre vent amb veu d'infant
el son és dolç per als morts de Lofotén.

És molt probable que mai no hagi de veure
ni la mar ni les tombes de Lofotén,
i tanmateix és com si estimés en mi
aquest redol llunyà i la seva pena.

Desapareguts, suïcides, llunyanes
al cementiri estranger de Lofotén
-a l'orella sona el nom dolç i estrany-,
digueu-me si dormiu realment: dormiu?

-Contar-me podries coses més alegres,
vi negre que m'omple la copa d'argent,
històries més plaents o no tant rares,
i deixa'm tranquil amb el teu Lofotén.

Fa un temps bo. Dins la fogaina lentament
s'arrossega el més melangiós dels mesos.
-Ah!, els morts, fins i tot els de Lofotén-
els morts, els morts són, de fet, menys morts que jo...

(De Les set solituds, O.V. de L. Milosz.)

"SA BOTIGA ECOLÒGICA"

C/ST. LLORENÇ, 49 TF: FAX 83 80 90

07630 ST. LLORENÇ DES CARDASSAR

A LA SEVA DISPOSICIÓ:

* ALIMENTACIÓ ^{VEGETARIANA} INTEGRAL
MACROBIÒTICA

* FRUITES I VERDURES DE TEMPORADA
I DE COMREU ECOLÒGIC DE LA
FINCA DE "SA TAULERA".

* REMEIS FLORALS
"SORIA NATURAL"

* COSMÈTICA NATURAL, SENSE QUÍMIQUES

* PLANTES.

* CONSULTA NATURÒPATA

Kafka on film

Franz Kafka és, juntament amb Proust, Joyce i Musil, un dels quatre narradors més importants i influents que ha donat la literatura occidental en el nostre segle, i aquesta classificació sembla ja lliure de tota possibilitat de refutació: si de cas, és susceptible de ser ampliada des dels gusts personals de cadascú amb noms com Faulkner, Borges, Mann o qualsevol altre autor amb tendència a suscitar devocions absolutes.

Curiosament, però, cap d'aquests quatre ocupants del pòdium de les lletres dels últims cent anys no ha obtingut, malgrat les seves excel·lències literàries o la morbositat de les seves biografies -no és el cas de Kafka, certament-, cap excés d'atenció de part del món del cinema, ja sigui per adaptar les seves obres al llenguatge de la pantalla o bé per reflectir-hi les seves vivències particulars. En el cas de Kafka -deixem ara de banda els altres tres-, autor d'una de les obres que en la història de la literatura han guaitat amb més avidesa, coratge i intel·ligència dins les zones més obscures i temibles de l'existència humana, el balanç de la relació amb el setè art se salda -quantitativament, almanco- amb poca cosa: una magnífica adaptació d'*El Procés*, per obra i gràcia d'Orson Welles -o la inhabitual colisió de dues personalitats creatives de magnituds ciclòpies, irrepetibles-, i, ara, aquesta curiosa i un bon punt decebedora -què hi farem- *Kafka, la verdad oculta*, rubricada pel jove -i prometedor, vegeu *Sex, lies and videotapes*, la seva *opera prima*- realitzador ianquí David Soderberg, que arriba a les nostres cartelles dos anys després de la seva estrena. El projecte d'una adaptació de *La metamorfosi* -acaronat de temps ençà

per David Lynch o David Cronenberg, ara no n'estic segur- resta de moment en els limbs de les pures il·lusions.

Aquesta desatenció del cinema per l'obra del narrador txec és, naturalment, explicable: el motiu principal és -com en els casos de Proust, de Joyce o de Musil- la complexitat d'aquesta obra, la seva espessor estètica, intel·lectual i sentimental, que en defineixen una naturalesa necessàriament molt mala de traslladar, si no amb èxit almanco amb dignitat, a d'altres codis de comunicació artística: deu caldre ser Orson Welles, per sortir-se'n, i d'Orson Welles -com qualsevol altre artista que hagi arribat a ser *autre chose*- només n'hi ha hagut un.

Justament és aquesta frondositat de l'obra kafkiana el problema irresolt que l'espectador no pot deixar de percebre en veure *Kafka, la verdad oculta*. No volem dir que Soderberg no hagi llegit Kafka, ni que l'hagi llegit malament, perquè és evident que no és així: el director ja en dona a bastament, de proves de conèixer avesadament les cartes, els diaris i la quotidianitat de la vida de l'autor, així com les novel·les *El Procés* i *El castell*, en les quals s'inspira vagament la trama de la pel·lícula. El "problema irresolt" no ve donat, doncs, pel desconeixement, sinó per la manca de subtileza en la manipulació d'aquests materials: les referències són massa evidents, massa superficials, massa puerils fins i tot, com per donar consistència a una pel·lícula digna dels abismes de la literatura de Kafka, i igualment succeeix amb el pretès neoexpressionisme de la *mise en scène*. I si es tractava de prendre Franz Kafka com a personatge per aficar-lo en *situacions kafkianes*, ens caldrà avaluar fins a quin punt ho

son, "kafkianes", les situacions que s'exposen en el film: jo crec que davant la història del científic embogit que vol crear monstres servils a partir de persones al marge de la societat establerta, o davant personatges tan plans i arquetípics com els bessons traïdors, el reprimit secretari Burler, o aquell grup terrorista de saldo, l'únic que hauria pogut fer Kafka hauria estat somriure irònicament o negar amb el cap mentre fitava els ulls a terra.

Kafka, la verdad oculta pot funcionar com a divertiment construït a partir de l'admirable obra del nostre home, però no com a lectura cinematogràfica d'aquesta obra: Soderberg va optar per les concessions al rematadament hollywoodenc públic mitjà que sol omplir les sales d'exhibició, i aquestes concessions el portaren a la lleugeresa i la superficialitat, gairebé a la frivolitat, i aquestes són condicions que no convenen a Franz Kafka i els seus textos. Ens cal, tanmateix, agrair la temptativa, però també denunciar que ha estat malaguanyada, malgrat els bons oficis -ho repetim del director i de l'admirable contenció britànica del sempre gratificant Jeremy Irons. En poques paraules: gràcies, però no era això. Woody Allen amb *Sombras y nieblas* -encara que ningú ni li va fotre ni cas- i Lars Von Trier amb *Europa* es van proposar, de forma menys explícita, exercicis molt semblants, i van arribar a resultats molt més interessants. A ells, a Orson Welles i -sobretot- als llibres de Franz Kafka ens remetem, fins a una pròxima, futurible, desitjable, oportunitat.

Sebastià Alzamora

Nota: Lamentam aquest mes no poder oferir-vos el capítol corresponent de "L'Estació Z", que tornarà a estar amb vosaltres a partir del pròxim nú-mero. Gràcies.

Mostra internacional folklòrica

J. Domenge

Si cada any tenim l'oportunitat de gaudir d'un espectacle irreplicable és gràcies a la feina d'unes persones que organitzen *Sa Mostra* a Sóller, i també al grup de ball Aires Solлерics, del qual sorgí la idea de conèixer altres cultures, tradicions i cançons de diferents països d'arreu del món.

El dia 29 de juliol ens va visitar el grup folklòric *Els cossacs de Podòlia*, Ucraïna. Com us podeu imaginar, la comunicació que tinguérem fou breu, per la dificultat de l'idioma, ja que només hi havia una persona que parlàs una mica l'anglès. Degut a aquest inconvenient us reproduïm el curriculum del grup esmentat, el qual ja duïen preparat a fi que nosaltres poguéssim entendre una mica més el seu ball.

Aquest és un dels grups folklòrics més veterans d'Ucraïna. Va ésser creat l'any 1938 a Podòlia, una de les regions amb més encant del país. Hi han actuat tant músics com balladors de molta qualitat artística, que en el seu moment reberen mencions especials per la seva dedicació al folklore ucraïnès.

El seu programa, basat en el folklore de la regió de Podòlia, inclou tots els aspectes quotidians i festius de la vida dels seus habitants. Així, ens mostren d'una manera humorística com se celebren les festes d'Any Nou, on els joves es disfressen de diversos personatges com la cabra, el diable o el vagabund. Altres tenen a veure amb les celebracions d'una bona collita o amb les festes que es fan al mig del carrer després de la feina on els homes disputen per cantar la millor cançó, ballar el millor ball o contar la història més entretinguda. Era una de les maneres més populars de passar el temps lliure a Ucraïna.

Altres peces musicals fan referència a glorioses accions dels cossacs avantpassats seus. Com una que recorda les victòries del cabdill Bogdan Khmelnytsky i les seves tropes, tot interpretant danses guerres i humorístiques.

El grup ha participat en nombrosos festivals no només al seu país i en d'altres de la desapareguda Unió Soviètica, sinó en països com Polònia, Bulgària, Índia, Canadà, etc., la qual cosa dóna bona mostra de la seva qualitat artística.

Molts dels que presenciaren aquell es-

pectacle recordaran que fou una mostra plena de color, dibuixos, bots i salts, música i cultura, i que tot mesclat és va transmetre al poble de Sant Llorenç amb un acte de gran esplendorositat.

Com sempre, la vetlada va començar amb ball de bot, animat pel grup *Tramudança* i una tanda de jotes i mateixes animades per l'amo en Rafel de Sa Fontpella i en Rafel Duran.

Agraïm la col·laboració que sempre hem tingut per part de l'Ajuntament de Sant Llorenç per dur a terme aquest acte,

i a l'entitat bancària *Sa Nostra* pel seu suport econòmic a tota "Sa Mostra".

I d'una manera especial volem encoratjar el grup amfitrió i organitzador de "Sa Mostra", Aires Solлерics, en el seu XXVè aniversari, a seguir endavant amb les mostres de balls, però també amb tot un seguit d'activitats, balls i estudis, que han aconseguit que Sóller sigui un gran centre d'estudi, d'acollida i de promoció de les danses d'arreu del món.

Per molts d'anys. I una forta abraçada d'una altra contrada de Mallorca.

moda jove per a gent jove

GARCIA LIS

rellotgeria * joieria * fotografia

Carrer Major, 47 * Sant Llorenç * Tel. 838351

La conferència del Cairo

Ignasi Umbert i Roig

Fa un parell de setmanes va tenir lloc a la ciutat egípcia del Cairo una conferència internacional, amb l'objectiu d'intentar buscar un solució a l'imparable creixement democràtic que actualment sofreix el nostre planeta Terra. La conferència, auspiciada per la ONU, havia despertat grans esperances arreu del món; era, com aquell que diu, la darrera oportunitat per aturar aquest creixement. Més de quatre mil assistents s'hi havien inscrit, però al final aquesta xifra es va reduir a quasi la meitat.

Feta aquesta petita introducció, cal preguntar-nos, què va ésser el que es va aconseguir amb aquesta conferència? La veritat és que molt poca cosa, pràcticament la cosa va quedar igual que abans de començar-la; es pot dir que quasi una setmana de discussions es quedaren amb això, en discussions, declaracions de tota mena, però solucions al problema, cap.

I per què no es van aportar solucions a un problema tan greu com l'explosió demogràfica que viu avui el nostre planeta? Tanta gent, tants de savis, tants d'informes... foren incapaces de trobar solucions a un problema tan greu com aquest, i posar-se d'acord per dur a la pràctica aquestes possibles solucions; la veritat, és molt mal d'entendre, vist des d'un punt de vista estrictament racional, atenent els coneixements científics que es tenen avui de la pròpia realitat.

Però si pensam que els qui han posat peu fiter a qualsevol avanç en aquest problema han sigut els grups intransigents de sempre, l'Església Catòlica i l'integrisme musulmà -que per una vegada els seus interessos re-

ligiosos han coincidit i han fet una pinya enfront de qualsevol aportació racional que hagin pogut fer els grups no confessionals, principalment del món occidental- la veritat és que no ens hauria de sorprendre. No és estrany que l'actual corrent integrista que es vol imposar a tot el món àrab intenti oposar-se a qualsevol tipus de control de natalitat i de raonaments sobre l'alliberament de la dona, malgrat els greus problemes que alguns d'aquests països tenen, com pot ser l'Egipte mateix, el món africà o alguns països sud-americans, que s'aliniaren amb les postures d'aquests grups defensors d'un integrisme que ens amenaça a qualsevol cornaló amb càstics divins si no feim allò que ells diuen.

Però tampoc ens pot sorprendre la postura del Vaticà, coneixent com es coneix la filosofia que ha mantingut fins ara l'Església Catòlica i la postura personal de l'actual Papa Joan Pau II, coneixent quina ha sigut la postura des del segle IV, amb el primers pares de l'església, des d'Agustí d'Hipona, fins a l'actual Papa, passant per Joan Crisòstomo, Tomàs d'Aquino, Alfons de Ligorio i tants d'altres que han marcat fins avui tota aquesta filosofia anti sexual, celibatària i totalment en contra de la naturalesa humana. Per l'Església Catòlica el sexe és una cosa tan dolenta que tan sols l'accepta perquè no hi ha altre remei, com una cosa inevitable i tan sols com a medi necessari per la reproducció de l'home. Però així i tot, i en completa contradicció amb aquesta filosofia escolàstica aristoteliàna, tan sols sels ocorre dir que l'única manera d'evitar el creixement demogràfic es l'abstenció total del sexe, o sia, anar contra la naturalesa humana; no hi han volgut els estudis demogràfics dels especialistes, o les veus dels consellers del mateix Papa, aconseguint la necessitat d'aturar aquest creixement, res d'això ha volgut. El

Papa vol seguir marcant les línies de comportament del catòlics, i no pensa que si la gent feia el que ell diu en aquesta matèria, el món en molt poc temps es convertiria en una bomba de rellotgeria. Llavors ja no s'hauria d'acudir a l'avortament dels no nascuts, sinó que començaria una lluita despietada per aplicar la llei dels més forts, amb nombrosos programs que, -el que està passant a Ruanda, seria *peccata minuta*- provocaria la disminució de la població d'una manera radical, com a medi de subsistència.

Jo pens que el seny s'hauria d'imposar i la realitat hauria d'ésser la base de tota discussió, i no els discursos dels cappares dels segles passats. És necessari que es prenguin les mesures adients per aturar aquest augment desmesurat de la població mundial, es fa necessària l'aplicació de programes de planificació de la natalitat, i això no vol dir aplicar l'avortament a cada minut, sinó simplement que dur un infant al món sigui perquè pugui gaudir d'ell, i no que el fet d'existir es converteixi de per vida en un sofriment que sols condueix a la mort. Per això valia més no haver nascut.

És necessari que la planificació familiar es converteixi en una prioritat de tots els governs, principalment en aquests països on una població superior a les seves possibilitats reals de poder-los atendre els pot conduir a vertaders banys de sang. Els cappares de la nostra Església sembla que no ho han entès o no ho volen entendre, i és una llàstima, però la història està farcida de papes i cappares que no hi han volgut veure mes enllà de dos pams dels seus nassos. Però qualche dia també tindran el seu Judici, perquè de segur que Déu els passarà comptes per haver anat en contra de la naturalesa humana que el mateix Déu ha creat. De segur que més d'un tornarà ben vermell...

Un somni de joventut

Maria Barceló Tomàs

*Un somni! Sempre, tot. Un somni!
-Digues, quina és la realitat?*

Desert. Obscures ombres envolten el cos i el vent murmureja paraules que no aconsegueixo entendre. Està parlant com tot.

Però el somni no és etern, la vida tampoc i, una vegada més, top contra la realitat del món que existeix.

No és aquell que jo havia somniat, allò fou tan sols una il·lusió, un profund desig. Aquest que odiï és el massificat però sol perquè ben pensat tots estam sols.

Cara a cara tú i jo.

Mar dels meus records, inspirador dels meus versos, et confio a tu tots els meus sentiments perquè ara tan sols existeix l'Un i el Jo sobre els demés.

Passam deixant lleus rastres d'existència, deixant a mig fer allò que altres acabaran.

Uns segueixen el seu camí, el que està escrit i altres, com nosaltres, cream el propi lluitant contra corrent per avançar en terrenys mai descoberts.

L'home fort crea els seus aconteixements, el feble pateix els del destí

No! Jo no segueixo el destí, que em segueixi ell a mi si vol! No callaré mai, cridaré de la més alta torre el que porto a dins, allò que m'ensenyaren les entrelínies dels teus escrits. Contestaré al vent que em mormola, cercant respostes per a tots els dubtes que dia a dia ens fa l'ànima...

Quan somni sóc com la roca de la vora que aguanta ferma el topar de les ones violentes que desfan llurs escumes sobre ella, esbargint-ne les gotes relluents sobre la sorra.

La meva consciència es perd entre l'oneig. I els versos em floreixen al cap, i un sentiment estrany s'apodera de mi, dels versos, de la música que augmenta de to

pausadament fins que l'ànima se sent volar, abandonar el cos i fugir cap a altres horitzons.

Els versos omplen espais buits i ocupen trists records, mentre la unió perfecta de versos, música i amor es converteixen en una experiència única, meva tan sols.

Pots sentir el flaïr de l'amor?

Sí, meva. Les ones no deixen de lluitar contra la roca que es resisteix. Les notes no poden ser aturades perquè estan en el lloc sagrat de la meva ment.

Pot qualcú passar el llindar de la meva ment? Allà on tot es transforma i deforma, on apareixen del nores il·lusions i somnis que no són més que això, res.

No existeixen empíricament però colpegen, com ara, tots els sentits i em ceguen la vista d'una realitat que m'envolta negant-se a acceptar que allà fora existeix un món diferent, on milers de sers, com nosaltres, són obligats a viure vides que no els pertanyen amb regles que no arriben a entendre i manegen la seva humanitat amb conceptes incoherents.

Cap home és enemic teu. Tots els homes són els teus mestres. Sols cada home pot ésser enemic de sí mateix

Sóc tal vegada enemiga meva? Sí, cada vegada que alimento la meva vida amb somnis em nego una mica més a la vida que existeix fora d'ells. Mor en aquesta societat que no comprenc i m'aixeco contra ella.

Tan sols tú saps el que sento perquè sentires el mateix. Restes mentre parlo perquè en realitat no hi ets.

I l'ànima es confon en altres dimensions que finalment convergeixen en una.

Desitjares, com jo, el no-existent, el repte de l'impossible i creares, (oh, sí ho feres!) històries increïbles que les teves mans donaren formes perfectes amb personatges frustrats per la realitat que t'ofegava com m'ofega.

Móns que tu, essent home, creares eterns i, encara ara, amb el passar del temps segueixen essent exemple per a

qualsevol, i obren noves fronteres a joves rebels que s'uneixen a la causa.

Però aquest, que fou creat per un ser Tot Poderós, és el més caòtic, l'únic. En qui cerquem la felicitat i la més meravellosa bellesa on no existeix i la ignoram on realment roman.

-On? -demanaràs.

No ho saps encara? En nosaltres mateixos és on resta la felicitat i la més profunda bellesa, a l'interior de cada un és on tot resulta autèntic i únic.

Però no! Creim viure en una presó com en la que visc... Vull escapar!

Ser com la gavina que escapà de l'exili i conegué velles gavines que li mostraren el vertader camí de superació. Vull conèixer altres somniadors, descobrir les seves històries, les seves lluites per la llibertat de la subjectivitat, per l'amor jove que se sent oprimat, sense sortida, desitjós de ser compartit, però que es tanca en si mateix, en el cos per transformar-se en vers, vers reprimat.

Passam, doncs, al llarg del temps per la vida. I amb nosaltres passen les idees, envelleixen els somnis i es tornen tranquils. Els rebels, resignats. Les lluites i velles passions, tan sols en records i Tots, sempre, tornam a l'Un, al punt inicial del tot.

...Pols que un vent càlid d'un sur no definit porta en llurs corrents, des d'un desert llunyà on mormola amargament les paraules dels qui ja passaren i quedaren enterrats en llur extenses arenes.

Sóc jo encara? Tinc força per lluitar o per envellir? No, no esperaré a convertir-me en remor. Seguiré l'instint i potser aconseguiré arribar, per fi, al summum de l'impossible, al cim més alt. I d'allà dalt m'abandonaré per somniar.

Digues, quina és la realitat? esper...

Les ombres alliberen el cos i deixen pas a una llum que nega l'espai.

Els remoreigs es converteixen en ecos que repeteixen al llarg de la distància allò que vaig cridar del cim: somniar, somniar, somniar...

Potser sigui aquesta la meva realitat.

Defuncions

* El dia 13 de juliol, a Cala Millor, va morir en Christoph Walter Hesse, de nacionalitat alemanya.

* El primer d'agost, un altre alemany, en Joachim Reinhardt Wenzel, també va morir a Cala Millor. Descansin tots dos en pau.

* Dia 15 d'agost ens va deixar na Catalina Llinàs Riera *Jaques*, la mare d'en Joan *Clar*, que vivia al carrer de la Mar. Tenia 90 anys. Al Cel sia.

* El dia 21 del mateix mes va morir na Maria Jaume Bauzà *Neula*, a l'edat de 78 anys. Quan estava bona era una dona molt simpàtica i sempre anava de bromes. Que la vegem en el Cel.

* Dia 23 d'agost va deixar aquest món na Margalida Servera Sureda *Cuca*, als 64 anys d'edat. Descansi en pau.

* Dia primer de setembre, a l'edat de 92 anys va deixar aquest món na Francesca Estelrich Sansó *Fornés* o *Carbona*, la dona que va cosir els primers calçons del Cardassar, l'any 1924. Era una persona molt popular i estimada. Descansi en pau.

* El dia 21 d'agost va morir en Miquel Caldentey Mesquida *Vellet*, als 75 anys d'edat. Era molt afeccionat a la columbofília, i els anys 1980 i 1981 va guanyar el 1er premi nacional de fondon. Al Cel sia.

* Dia 9 de setembre va deixar aquest món na Maria Soler Arrom *Costitxera*, a l'edat de 69 anys. Aquesta família està passant una mala ratxa, perquè

en tres mesos han mort la mare i dos fills. Descansi en pau.

* Dia 11 de setembre va morir en Mercurio Fernández Adán a l'edat de 62 anys. Era natural de Granada però feia temps que vivia a Sant Llorenç i se'n cuidava, amb la seva dona, de la porteria de l'escola. Que el vegem en el Cel.

Noces

* Dia 23 de juliol feren l'esclafit a Sant Llorenç en Hermann Kaspar Paul i na Petra Sabine Hohnhaupt, tots dos alemanys.

* Dia 31 de juliol també es casaren els llorencins Bernat Llodrà Sureda i Joana Galmés Oliver.

* El 6 d'agost en prengueren mostra en Mateu Salas Salas i na Catalina Fullana Riera, llorencins. La fotografia que reproduïm pertany a aquesta colla de joves, que es casaren per l'Església.

* Dia 25 d'agost també decidiren casar-se en el nostre poble el riojà Lluís Manuel Domènech Cot i la taragonenca Maria Àngeles Huergo Pérez.

* El 2 de setembre seguien el mateix camí en Francisco Javier del Canto Fernández, natural de Lleó, i la manacorina Bienvenida Segura Amer.

* L'endemà, dia 3, decidiren començar a viure plegats n'Antonio Ruiz Ruiz, de Granada, i na Magdalena Frau Adrover, de Manacor.

* I per acabar la tanda, també dia 3, es casaren en Pedro Reolf Pérez, ciutadà i na Maria dels Àngels Salas Bauzà, llorencina.

A tots ells els desitjam la màxima tranquil·litat i bona vida que puguin aconseguir en el matrimoni, i tots els al.lots que convenguin, si és que en volen tenir cap.

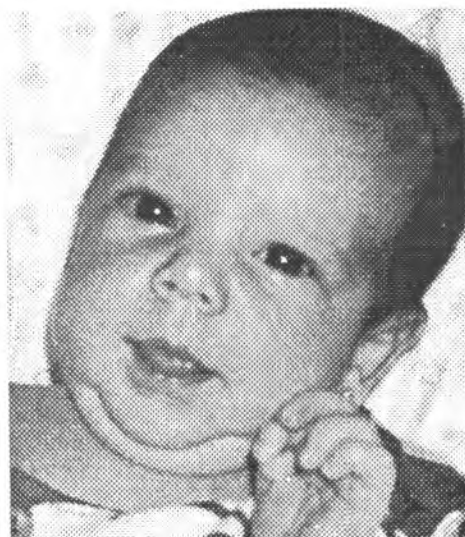
Comunions

Aquest estiu també hi ha hagut primeres comunions, tradició que abans només s'estrevenia per la primavera.

Entre els qui han combregat, reproduïm aquest mes les fotografies de n'Àngela Pont Rosselló i en Miquel Àngel Mestre Adrover, a qui donam, juntament amb els seus pares i padrins, la nostra més cordial enhorabona per l'esdeveniment.

* El 17 de juliol va comparèixer per Son Carrió en Marc Amer Sureda, fill d'en Jaume i n'Antònia.

* Dia 10 d'agost va néixer a Sa Coma na Joana Maria Galmés Llull, filla d'en Miquel i na Caterina.

* Dia 26 de juliol va néixer a Sant Llorenç en Pere Joan Servera Nicolau, fill d'en Pere i na Isabel Aina.

* Dia 6 de setembre nasqué a Son Carrió na Marina Cànaves Sampol, filla filla d'en Rafel i na Damiana.

Naixements

* El dia 14 de juliol va néixer a Sa Coma en Samuel Ayora Hurtado, fill d'en Diego i na Maria.

* El 7 d'agost, també a Sa Coma, va néixer n'Alejandro Manuel Murillo Moreno, fill d'en Manuel i na Maria Trinidad.

* El dia 28 d'agost, i tornem-hi a Sa Coma!, va veure la llum per primera vegada en Piero di Sella Pinilla, fill d'en Walter Mario i na Claudia, que, com podeu suposar, no són llorencins.

* El dia 7 de setembre va arribar a aquesta vall de llàgrimes que és Sant Llorenç na Cecília Genovart Llodrà, filla de n'Antoni i n'Aina Maria.

* El 9 de setembre va néixer a Sant Llorenç en Pere Nadal Soler, fill d'en Joan i na Maria.

* Dia 28 de juliol va néixer n'Amàlia Febrer Soler, filla d'en Jaume i na Maria Isabel, a qui li faran bon preu a la guarderia de sa mare.

El desviament de les carreteres

En el B.O.C.A.I.B. de dia 13 d'agost es va publicar una informació que a mig termini afectarà significativament el casc urbà de Sant Llorenç: el desviament de les carreteres d'Artà i Son Servera per la banda sud del municipi.

La nova carretera projectada parteix un poc abans de la Creu Roja, passa per darrera la fàbrica de bovedilles de Sa Cova i ran del magatzem d'en Rafael Martet i es junta amb la de Son Carrió devora el pont del tren; continua pel pla de ca'n Blanc fins a creuar-se amb la carretera de Son Servera a l'indret de ca'n Fal.lera, on s'hi

ubica una rotonda; d'aquí passa per les cases de Ses Toltes i connecta amb la carretera d'Artà entre el camí del Purgatori i Son Barbot.

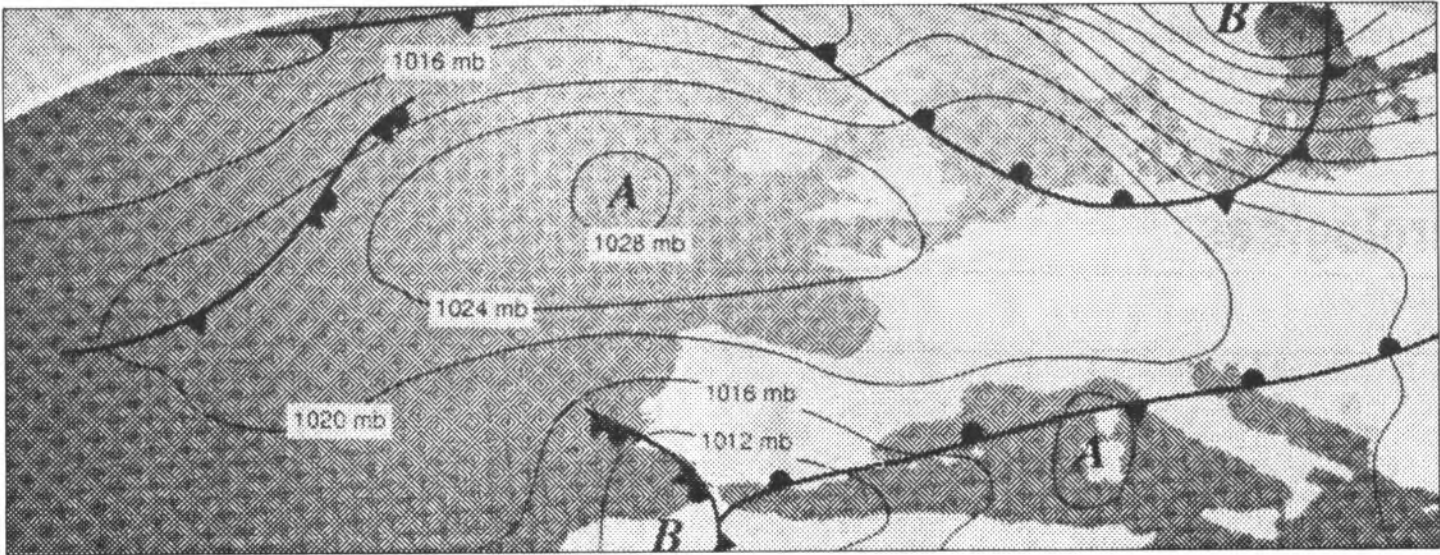
Aquest projecte és la part que afecta el nostre municipi del Pla Director de Carreteres de la Comunitat Autònoma, que fou aprovat el 14 de juny de 1990 i té una vigència de vuit anys. El desviament de les carreteres del casc urbà fou un dels requisits indispensables que la Comissió Insular d'Urbanisme va imposar perquè s'aprovassin les Normes Subsidiàries, que estan ja aprovades i a punt de ser publicades en el Butlletí Oficial.

El nou projecte contempla una zona reservada de 75 metres, dotze dels quals seran destinats a la pròpia carretera, me pareix que cinc més a cada costat com a zona d'emergència i la resta serà de propietat privada, però sense possibilitats de construir-hi.

El traçat afecta poc més o manco a una vuitantena de propietaris, segons es pot comprovar en el plànol que adjuntam, els quals tenen de temps fins dia 14 d'octubre per presentar les alegacions que considerin pertinents.

És aquest un tema del qual fa estona que se'n parla i que un dia o l'altre s'havia d'abordar, encara que podia ser ben bé que fos passat l'any 2000, ja que no crec que sigui aquesta la principal preocupació de la Conselleria d'Obres Públiques. Quan ens toqui, esper que els encarregats de torn sàpiguen conjugar correctament els interessos dels qui actualment viuen ran de la carretera amb els dels propietaris dels solars que s'hauran d'expropiar, juntament amb l'impacte ambiental que la nova carretera forçosament causarà en el paisatge llorençí.

Josep Cortès

Aquest mapa del temps, corresponent a les 12 del dia 28 de setembre d'enguany, el veiem ben poques vegades a la pantalla de la televisió. Té dues coses que el fan diferent

i que convé remarcar: un anticicló damunt Anglaterra i una borrasca al nord d'Àfrica, les quals donen sempre pluges en el llevament de la península i a Balears.

Resum comparatiu de com ha estat el cel durant els set darrers estius

	<i>serè</i>	<i>nuvolat</i>	<i>cobert</i>
1988	61	46	14
1989	48	57	18
1990	59	56	07
1991	60	56	06
1992	65	44	13
1993	56	52	09
1994	79	32	08

Pluja recollida del gener fins al 21 de setembre de 1994

Gener	18'7
Febrer	21'1
Març	15'5
Abril	44'1
Maig	09'2
Juny	02'5
Juliol	01'6
Agost	02'1
Setembre	08'4

Nombre de dies amb màximes iguals o superiors als 35°

1988	7
1989	3
1990	5
1991	7
1992	5
1993	6
1994	15

A partir del 22 de setembre s'inicia un canvi complet de la situació de llarga sequera, que havia arribat a l'extrem de fer morir de set molts d'ametlers, figueren, ullatres, arbocers i altres arbres i arbusts, així com també centenars de pins joves. Passam, com deia abans, a una nova situació, produïda per una borrasca en el nord d'Àfrica que origina una entrada de llevament humit i d'aire fred a les capes mitjanes, donant lloc a què des de dia 22 al 29 s'hagin recollit 156'1 l/m².

Xesc Umbert

Temperatures màximes, mínimes i mitjanes dels darrers set estius

	juny			juliol			agost			setembre		
	<i>màx</i>	<i>mín</i>	<i>mit</i>	<i>màx</i>	<i>mín</i>	<i>mit</i>	<i>màx</i>	<i>mín</i>	<i>mit</i>	<i>màx</i>	<i>mín</i>	<i>mit</i>
1988	31	9	20	35	15	25	38	15	26	36	11	23
1989	31	10	21	35	14	25	35	16	26	30	14	21
1990	33	12	21	35	14	23	34	16	24	31	16	23
1991	33	9	20	35	12	24	36	15	26	32	11	23
1992	28	8	19	33	12	23	36	14	25	30	10	22
1993	33	11	21	34	13	22	39	13	25	33	9	21
1994	34	11	21	40	16	26	36	18	27	34	11	?

Siena e' la citta' piu' bella del mondo

A Francesco e Anita

"Forse ora più che mai occorre conoscere la nostra storia, non per impossibili ritorni al passato, ma per capire bene le nostre origini, cosa ci ha differenziato dagli altri, che possono cosò essere capiti e ristettati senza per questo perdere la nostra preziosa identità"

Roberto Rocchigiani

Arribant a la Toscana italiana, és obligatòria l'estada a Florència, seu del Renaixement i de l'Humanisme, pàtria del Dant i la seva *Divina Comèdia*. Ací, autors com Brunelleschi, Leonardo da Vinci o Botticelli -per esmentar només els de més anomenada- varen dur a terme obres que representen avui puntals en la història de l'art universal. La galeria dels *Uffizi* les conserva i les mostra als milers de visitants que transiten per la ciutat.

Al meu parer, Florència -o diguem-li Florença, com en el segle XIV mallorquí- ha perdut un poc l'encant de ciutat màgica, degut, precisament, a la gran afluència de turistes. A cops, és impossible intentar una reflexió entorn d'una obra determinada, justament perquè els veïns japonesos et passen cent vegades pel davant, amb l'enregistradora portàtil, o la guia francesa -amb el ventall enlaire- fa llevar tot-hom per donar, ella, explicacions molts cops errònies. Tanmateix, però, l'estada s'ho paga: el *Ponte vecchio* saluda la ciutat; la cúpula majestuosa de santa Maria del Fiore i el Baptisteri encanten tot aquell que s'atura a dirlos dos mots; el barri de *San Lorenzo*

ofereix l'atractiu de les multituds humanes; etc..., etc..., etc...

De fet, però, el que m'ha desil.lusionat de Florència és el que no m'acaba de fer de les grans ciutats: massa trànsit, barriades noves fetes amb poc gust, la desmesurada acumulació humana... En canvi, en el viatge necessari a Itàlia hom no pot deixar de banda la ciutat de Siena.

Siena, amb els seus seixanta mil habitants, s'enorgulleix del propi passat. Durant molt de temps república independent, esdevé finalment, a la segona meitat del Cinquecento, part del gran ducat de la Toscana, sota el comandament dels Médici. No obstant, la independència va ésser llarga i fructífera: el gòtic sienès, amb el seu arc característic, apareix arreu de la ciutat; els seus pintors (Duccio, per exemple) estableixen una escola pròpia, que serà capdavantera en l'art al llarg del temps; els seus edificis senyoriais demostren el poder econòmic de la ciutat; etc...

Avui, Siena ofereix tots els avantatges que un ciutadà pot desitjar: bons serveis, tranquil.litat, seguretat urbana, orgull de viure-hi. El centre his-

tòric, conservat magníficament, es divideix en *contrades*, a les quals s'accedeix per naixement. La universitat, d'origen medieval, es manté encara amb prou oferta a la ciutat, i són molts els italians meridionals que se'n queixen, per tal com no n'existeixen de suficients al sud i, en canvi, la petita Siena en gaudeix.

Els palaus sienesos, també de factura medieval, s'adapten al traçat dels tortuosos carrers i a les costes abundants. Em sembla que no hi deu haver cap via plana en tota la ciutat. Si acluques els ulls, encara pots veure els senyors a cavall, anant-se a queixar al *Palazzo Comunale* per la manca d'aigua de la ciutat o per les repetides afrontes florentines. O, fent un altre exercici mental, veuràs els sofriments dels condemnats a les presons de *la casa del Capitano*. Potser, l'habitant de la gran metròpoli la trobarà provincialiana. A mi -potser perquè dec esser-ho una mica- no m'ho ha semblat. La gent hi és amable i és fàcil de fer-hi coneixences. De tot d'una ja et regracien per l'italià que parles i t'encoratgen a seguir-lo estudiant.

La zona, a nosaltres, mallorquins,

ens deixa una mica embadalits. La Mallorca d'estiu és tan seca que un paisatge tan verd com el toscà xoca amb la nostra mentalitat. Els gira-sols són el conreu que més ens sorprèn: extensions senceres acompanyen el viatger que sotja des de la finestra del tren Roma-Siena.

Finalment, pel que fa a la història de la ciutat, no puc deixar d'esmentar els dos sants que perviuen encara vivament en la memòria popular: sant Bernardí i santa Caterina. El primer, coetani del nostre sant Vicenç Ferrer, va ésser, com aquest mateix, predica-

dor; els seus sermons es conserven i esdevenen un document preciós per al coneixement de les supersticions populars, l'ètica, la moral i l'estètica tardomedieval. Santa Caterina, taumaturga i consellera del papa és motiu de devoció a l'església de san Domenico.

L'esplendor de Siena comença a periclitarse ja el 1348, amb l'assot de la pesta negra, provinent de l'Orient. Passada aquesta, viurà gairebé dos segles més sense el lligam florentí. Encara conserven, els sienesos d'avui dia, l'aversion cap a Florència i s'omplen la boca de parlar d'aquest seu

passat gloriós i esplèndid, que ara engalana la ciutat i la fa tan bella.

Pere J. Santandreu Brunet

* * * * *

L'estada a la Universitat de Siena ha estat possible gràcies a una *borsa di Studio sulla lingua e la cultura italiana*, magníficament oferta pel *Rotary Club si Siena*, en col.laboració amb la mateixa Universitat i el *Rotary Club de Mallorca*.

Pla autonòmic de drogues

La prevenció a l'escola

La concepció sobre la funció de l'escola ha anat variant en el transcurs del temps. Tradicionalment, l'objectiu bàsic de l'escola era instruir els seus alumnes en una sèrie de coneixements acadèmics. L'escola actual es planteja una educació integral, preparant l'alumne no tant sols en matèria acadèmica, sinó també en aspectes que fan referència a la seva personalitat i a les seves actituds. La reforma educativa contempla un programa d'educació per a la salut que representa un concepte unificador i de canvi en les actuals formes i condicions de vida, amb l'objecte de promoure la salut en la comunitat.

En aquest sentit, l'educació per a la salut ha d'ésser una estratègia mediatra entre els alumnes i els mestres, i entre aquests i el seu entorn més immediat: barri, poble i escola. Segons aquest plantejament existeix una interacció entre l'escola i la comunitat, i, consegüentment, l'escola no podrà influir en determinades formes de comportament, sense tenir en compte que l'estil de vida de les persones i de la comunitat estan en relació directa.

L'educació per a la salut ha d'estar integrada en el currículum escolar de les distintes etapes. És per això que la reforma del sistema educatiu contempla programes que fan referència a prevenció de drogodependències, educació sexual i prevenció de SIDA entre altres.

Si l'educació per a la salut ha d'ésser el marc on integrar la prevenció, és important definir com es pot fer prevenció en el tema de drogodependències.

Un programa escolar prevenció de drogodependències ha de marcar-se uns objectius clars i concrets per al col·lectiu d'alumnes al qual va dirigit. Els objectius bàsics que ha de contemplar qualsevol programa es podrien definir de la següent manera:

a) Que ajudi a clarificar els conceptes a l'alumnat.

b) Que permeti desenvolupar en l'alumne actituds flexibles, perquè posteriorment ho pugui utilitzar en el moment de la presa de decisions en situacions de possible oferta de consum.

c) Que faciliti la comprensió de que la utilització de substàncies tòxiques es deu a distins factors: diversió, malestar personal, problemes familiars, curiositat, transgressió de normes, etc; però que els mitjans que utilitza per a resoldre els seus problemes i/o satisfer els seus desitjos impliquen un gran risc ja que el consum de drogues (alcohol, porros, heroïna...) és perillós i perjudicial.

d) Que serveixi per a revisar les pròpies actituds cap el consum de drogues.

e) Que permeti comprendre de forma crítica els aspectes socials de la drogodependència com són: la permissivitat social cap a algunes drogues com per exemple el alcohol, augment de l'oferta, in-

compliment de la normativa vigent, etc.

f) Que permeti la reflexió de l'alumne sobre els seus propis sentiments, valors i desitjos que es posen en joc en la interacció amb els demés i que a vegades són l'origen dels primers consums, per exemple la influència de la pressió del grup, el desig de voler ésser admès...

En línies generals, es pot dir que l'important és que el professorat utilitzi un mètode que ajudi l'alumne a mostrar actituds de reflexió sobre els distints condicionaments externs i interns que influiran en la seva presa de decisions enfront de qualsevol oferta de consum de drogues. En definitiva, es tracta de que l'alumne sigui responsable i conseqüent.

La prevenció i promoció de la salut és una tasca que ha d'ésser compartida per tots els sectors de la comunitat, en tots els àmbits i implicant a totes les institucions. Entre aquestes, l'escola té un paper importantíssim, però no exclusiu. La seva eficàcia i compromís no depèn solament dels seus gestors, sinó que tota la societat ha de manifestar què espera de l'escola, perquè l'escola és el reflexe de la societat i un instrument privilegiat per al canvi social.

La prevenció és cosa de tots.

Josep Galmés

Conselleria de Sanitat del Govern Balear
Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar
Servei d'Acció Social del C.I.M.

Ca'n Xesc

Estació pluviomètrica B-480

Sant Llorenç

Màxima 40
Mínima 16
Mitja 25'9

Màxima mitja 32'5

Mínima mitja 19'3

Resum comparatiu del mes de juliol

	1993	1994
Boires	-	-
Tempestes	-	1
Calabruixades	-	-
Pluja (l/m2)	-	1'6
Dies de cel serè	12	30
Dies de cel cobert	3	-
Dies de cel nuvolat	14	1
Gelades	-	-
Pols d'Àfrica	-	-
Pluja acumulada any	215'5	114'7

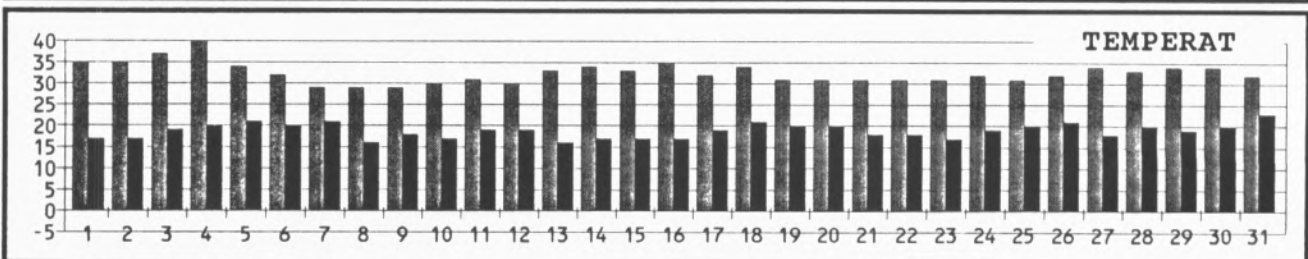
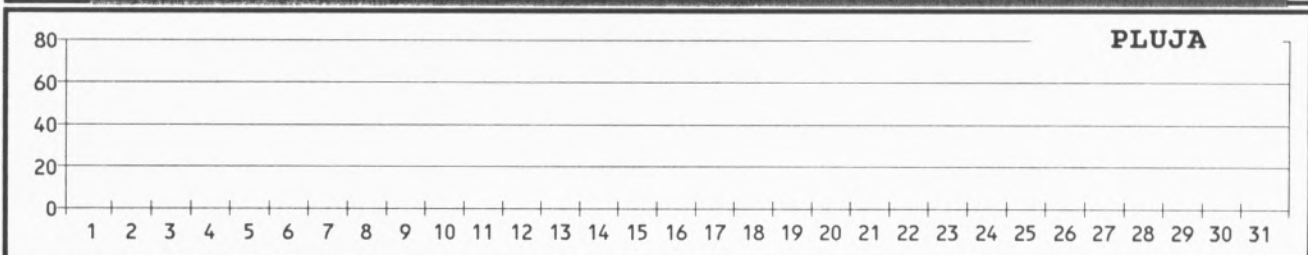
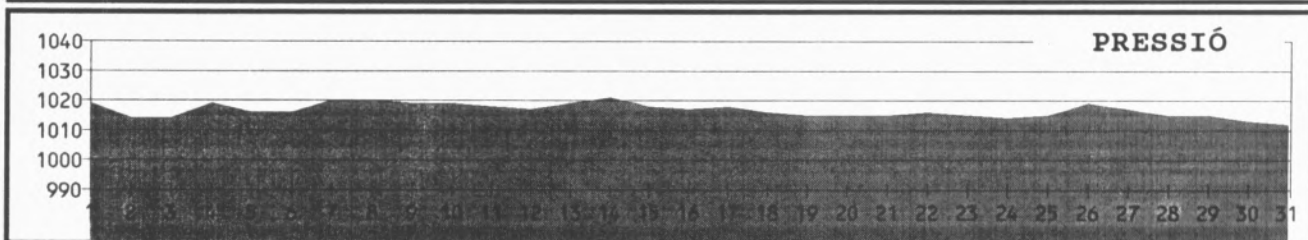
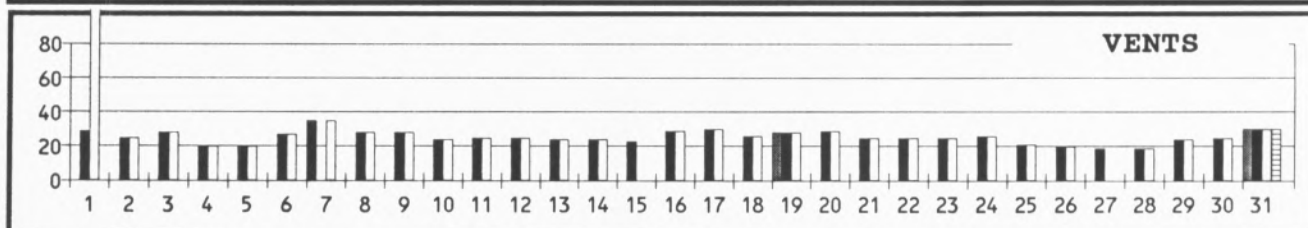
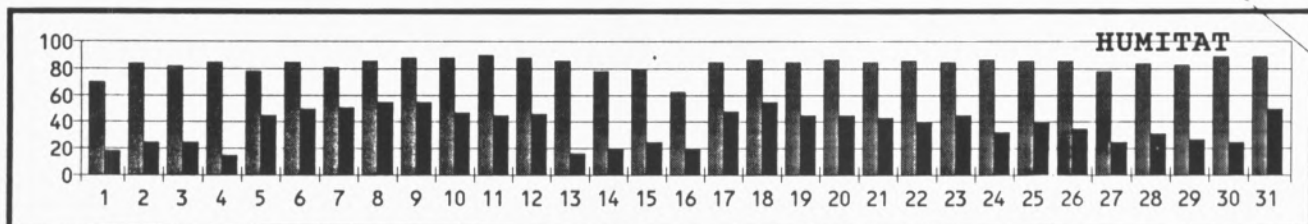
Gràcies als col·laboradors, sabem que ha plogut a:

Ses Planes (Ca'n Toni)	2
Son Vives (Ca'n Pedro)	2'5
Son Roca	5
Sa Fontpella	2'3
Sant Llorenç (Ca'n Xesc)	1'6
Son Sureda (Ca'n Tomeu)	2
Son Costes (Ca'n Salvador)	3

Des d'on ha bufat el vent

N
S
E
O

Ca'n Xesc

Estació pluviomètrica B-480

Sant Llorenç

Màxima 36
Mínima 18
Mitja 25

Màxima mitja 33'2
Mínima mitja 21'3

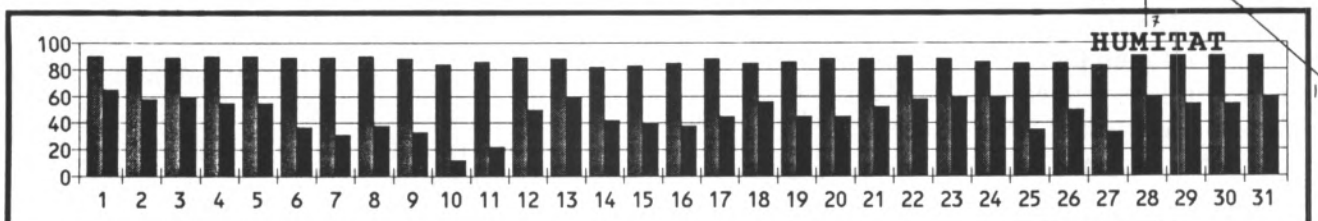
Resum comparatiu del mes d'agost

	1993		1994
Boires	-		-
Tempestes	2		1
Calabruixades	-		-
Pluja (l/m2)	-		2'1
Dies de cel serè	17		24
Dies de cel cobert	1		1
Dies de cel nuvolat	13		6
Gelades	-		-
Pols d'Àfrica	-		2
Pluja acumulada any	215'5		116'8

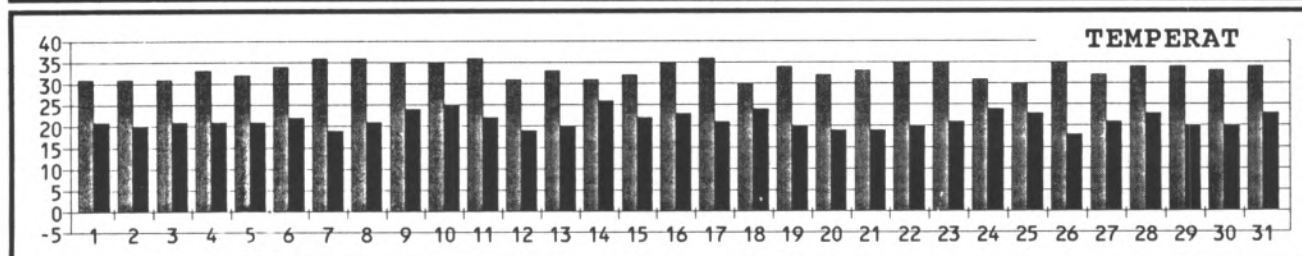
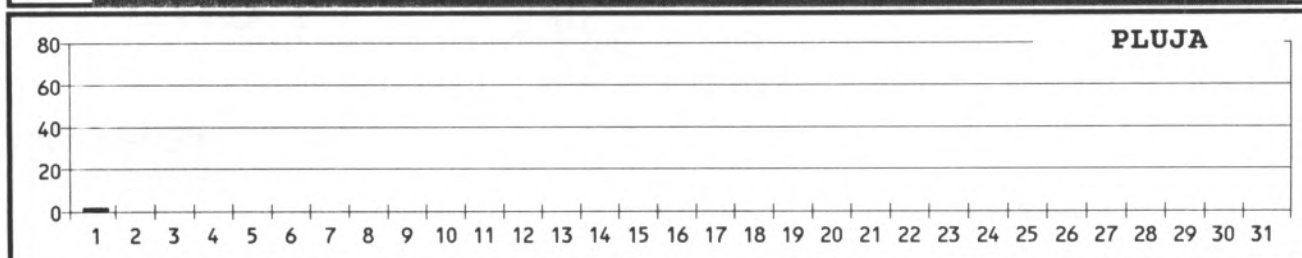
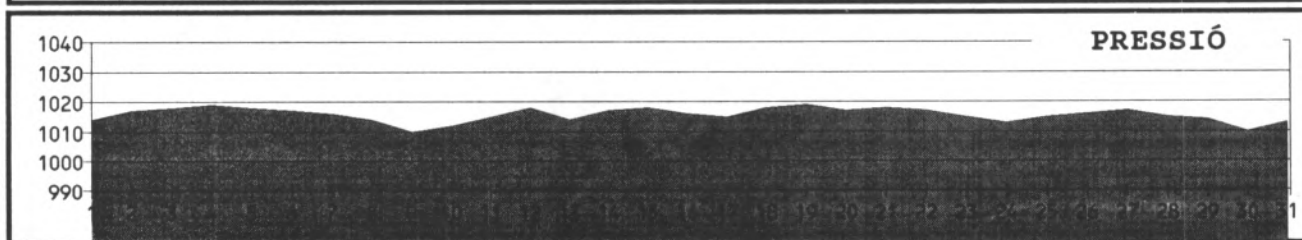
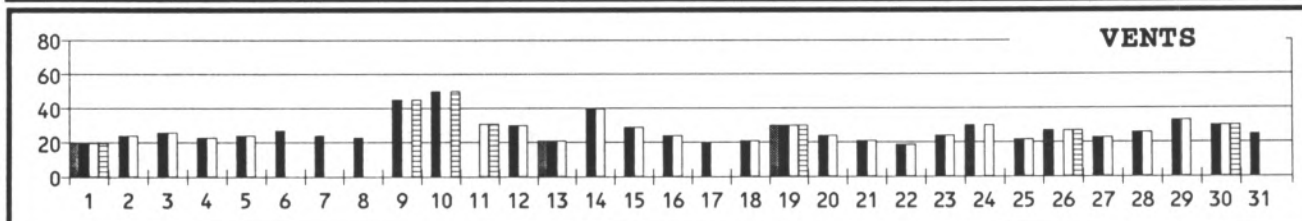
Gràcies als col.laboradors, sabem que ha plogut a:

Ses Planes (Ca'n Toni)	2
Son Vives (Ca'n Pedro)	1'9
Son Roca	2'3
Sa Fontpella	2'1
Sant Llorenç (Ca'n Xesc)	2'1
Son Sureda (Ca'n Tomeu)	2'5
Son Costes (Ca'n Salvador)	2

Des d'on ha bufat el vent

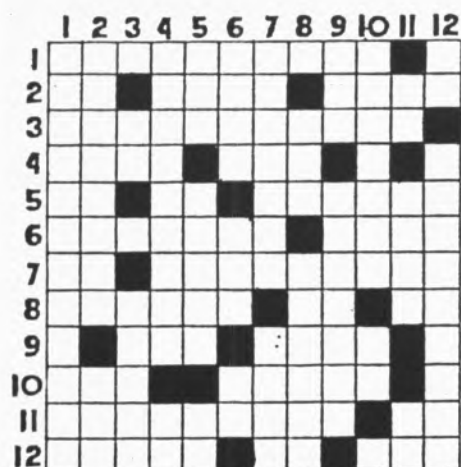

N
S
E
O

MOTS CREUATS

Horitzontals: 1.-El qui té l'ofici d'embalar. Símbol del fósfor. 2.-Nota musical. Full d'un llibre o un manuscrit. Abietàcia autòctona de fulla elevada, copa piramidal i fulles disposades en dos rengles. 3.-Pastes fetes amb aigua i segó, per a donar a l'avi ram. 4.-Emoció causada per la contemplació d'una cosa que ens plau granment. Al rev., centre d'un poder o autoritat, esp. del poder o autoritat d'un bisbe o del Papa. Consonant. Cinquanta. 5.-Al rev., Símbol del titani. óicnujnoC. Xuclador. 6.-Cop de balda o picaporta. Establiment de caritat on s'allotja gent desvalguda. Al rev. prefix grec. Partidari de l'utilitarisme. 8.-Cloure, segellar amb lacre. Presposició. lacisum atoN. 9.-Símbol del iode. Moneda de diferents valors. Corcó. Cinquanta romans. 10.-Pertanyenta a tu. Gramínea d'origen oriental de tija ferma, fulles amples i flors de tirs gran i inclinat. Símbol de l'oxigen 11.-Estat d'insensibilitat total o parcial produït per absorció de certes substàncies. Metall groc. 12.-Treball que hom té obligació de fer, que li han assenyalat o s'ha assenyalat. Cara del dau marcada amb un punt. Nom de lletra.

Verticals: 1.-Qualitat d'elegible. 2.-Cop donat amb la mà. Nom de lletra. 3.- Símbol del bor. Afirmació. Consonant. Dit de les viandes que no són cuites. 4.-Afegiment. Símbol de l'escandi. 5.- Al rev. punt. Relatiu a la

naixença d'algú. Símbol del tantal. 6.- Propietat territorial lliure i exempta de tota càrrega i dret senyorial. Allò que hom diu. Nom de lletra. 7.-Gran quantitat de diners. Nom genèric de tot edifici destinat a servir d'habitació humana. 8.-Nom de lletra. Mamífer solípede. Que tenen les qualitats necessàries. 9.-ranoD. Substància de què una cosa està feta. 10.-Bosc d'avets. Símbol del cesi. La segona. 11.-Pro nom. Instrument musical de corda. Arbre de la família de les ulmàcies. 12.-Símbol del platí. De flors con les del liri.

Solució

Horitzontals: 1.-Embaladora. P. 2.-La. Poli. Avet. 3.-Ensegonades. 4.- Goig. ueS. T. L. 5.-It. In. Remolf. 6.-Baldada. Asil. 7.-Id. Utilitari. 8.- Lacra. De. Af. 9.-I. Ral. Corc. L. 10.-Teu. Panfs. O. 11.-Anestèsia. Or. 12.-Tasca. As. Ema.

Verticals: 1.-Elegibilitat. 2.-Manotada. Ena. 3.-B. Si. L. Crues. 4.-Afegidura. Sc. 5.-Log. Natal. Ta. 6.-Alou. Dir. Pe. 7.-Dineral. Casa. 8.-Ase. Idonis. 9.-Rad. Materia. 10.-Avetosa. Cs. E. 11.-Es. Lira. Om. 12.-Pt. Liliflora.

BROU DE LLETRES

A S T C E S S A B O C O
I N T E A L M I N O A T
E D A O L M E S C T P E
B C I J N E A N I S R S
E H F E S C D J Z L I X
R O N E M A S S O Q C P
U I G K R N O P N R O A
A T X Z S C I G N E R B
T A U R E E L M F D N E
N B C D S R T H G A C I
E P O R K J L I T Z I D
C L L I U R A L G H F E
M N Y I R A T I G A S K
A R I T S D F V C D A B
F V B G T U I N M H J K

Vegem si dins aquest embolic hi trobau el nom de deu constel·lacions.

Solució:

Ca Major, Càncer, Capricorn, Centaure, Cigne, Lliura, Sagitari, Taure, Piscis i Ossa menor.

Telèfons

Ajuntament	56 90 03
	56 92 00
Polícia municipal	56 94 11
Polícia nacional	55 00 44
Guàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambul. de Manacor	55 42 02
Son Dureta	28 91 00
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
C. Roja (ambulància)	20 01 02
Jutge	56 90 46
	56 95 53
S.M.O.E.	56 95 49
Ca Ses Monges	56 90 83
Funerària	52 60 53
GESA (oficines)	55 41 11
GESA (avaries)	84 33 33
Grua	55 03 44
Hisenda	55 35 11
Teatre de Manacor	55 45 49
Parròquia	56 90 21
Oficina atur	55 20 81
Telèfon de l'esperança	46 11 12

Joieria Femenias

**l·listes de nocess
objectes de regal**

Rector Pasqual, 8
Tel. 569072
Sant Llorenç

Enhorabona i gràcies

Fa uns quants mesos convocàvem i demanàvem la col.laboració desinteressada dels pintors i dibuixants del nostre poble amb el fi de confeccionar una "Mostra" per a les Festes de Sant Llorenç a benefici de les obres de remodelació de l'Escola Nova.

La resposta a la nostra convocatòria creiem que queda ben patent als ulls de tots els qui passaren per ella. És un bon exemple de la col.laboració, del saber compartir i participar desinteressadament que caracteritza els llorencins. Tots sabem que quan ens ho proposam hi posam les mans de ver. I això ha de ser per a tots nosaltres un orgull, alhora que ens hem de donar l'enhorabona i les gràcies els uns als altres.

La participació a la "Mostra de Pintura i Dibuix" fou nombrosa, 34 obres de diferents autors, la gran majoria llorencins, s'exposaren tots els dies de festa al Saló de la Rectoria, que canvià completament per acollir-les. Denou de les obres foren venudes aconseguint quasi el mig milió de pessetes.

Per tot això, enhorabona i gràcies a

tots els pintors i dibuixants per la seva donació gratuïta, podent fer possible una excel.lent exposició col.lectiva, que creiem sense precedents.

Enhorabona i gràcies a les nombroses persones que visitaren la "Mostra" demostrant el vostre suport al fi al qual anava destinada.

Enhorabona i gràcies a tots aquells

que ens ajudaren en la seva organització; el seu consell i treball foren decisius.

Enhorabona i gràcies a tots els compradors que, a més del vostre donatiu, sabéreu apreciar la qualitat de les obres presentades.

Grup de Catequistes de Confirmació

Tal dia com avui

ARA FA 85 ANYS

* Que es va habilitar el pou de Sa Blanquera per a ús públic. Ja fa anys que l'han tapat.

ARA FA 60 ANYS

* Que aprovaren els plans del *taula-do*. I a l'instant en farà 5 que el tomaren i deixaren la plaça així com està.

ARA FA 55 ANYS

* Que Jordi Pasqual -l'autor de l'opuscle que Flor de Card va regalar fa uns mesos- fou nomenat rector de Son Carrió.

ARA FA 20 ANYS

* Que Joan Rosselló començà la seva tasca com a rector de Sant Llorenç.

ARA FA 15 ANYS

* Que Guillem Quina, del GISLL, va dimitir com a regidor.

* Que s'inauguraren el camp de bàsquet i la pista de tennis. El primer ja ha desaparegut davall la piscina.

ARA FA 10 ANYS

* Que es va celebrar la primera reunió oficial de l'Associació de Jubilats. El president fou Jordi Pont.

ARA FA 5 ANYS

* Que s'inaugurà la Caixa d'Estalvis de les Balears *Sa Nostra*.

* Que el Cardassar va jugar el primer partit dins la nova categoria: 3ª Divisió.

* Que tot el poble es va inundar. Es desbordaren els torrents de Sa Blanquera i Ses Planes i el xaragall del Pou Vell. Caigueren els ponts de l'estació, S'Illot i el dels morers de Ses Toltes. A rel de la torrentada s'arreglaren els torrents.

Josep Cortès

Cala Millor

Text: Josep Cortès
Fotos: Xisca Santandreu

Contenidors que no donen abast a les deixalles dels usuaris, les quals s'estenen fins i tot pels espais destinats als vianants; plantes que semblen supervivents al pas d'un fibló; fassers que han canviat la seva missió estètica per passar a servir de suport de matalassos de platja i altres subproductes de *souvenir*; arbres esquifits, amb branques rompudes que reflecteixen la sequera que patim; papereres destrossades al bell mig del carrer emblemàtic de Cala Millor;...

Si ens gastam centenars de milions en un pla d'embelliment i després no som capaços de mantenir la zona neta i arreglada valdria més haver-ho deixat així com estava, perquè envoltada de coses hermoses la porqueria crida encara més l'atenció.

Jo no sé si és aquesta la imatge que volem donar als nostres visitants, però és la que se'n duen i la que adesiara surt als periòdics estrangers més sensacionalistes.

